

Bylo, nebylo, bude

Once Upon a Time to Come

Česká kniha pro děti a mládež 2004

Czech Books for Children and Young People 2004





Všechna práva vyhrazena/All rights reserved

Ilustrace Jindry Čapka publikovány z těchto knih/

Jindra Čapek's illustrations reprinted from the following books:

Petr Chudožilov: *Das Wunder von Jasina* (Sauerländer Verlag, Frankfurt am Main 1999) – s./p. 10

Kenneth Grahame: *Větr ve vrbách aneb Žabákova dobrodružství* (Albatros, Praha 2001) – s./p. 19

Veronika Dudková: *Příběhy Vikingů* (Brio, Praha 2004) – obálka/cover & ss./pp. 2, 7, 45

Texts © by Petr Matoušek and Martin Reissner, 2005

Illustrations © by Jindra Čapek, 1999, 2001, 2004, 2005

Design © by BM Typo, 2005

ISBN 80-86310-51-5

Dvousté výročí narození Hanse Christiana Andersena, které si letos připomíná nejen boloňský Veletřih knih pro děti a mládež, ale celý kulturní svět, jistě přinese bezpočet příležitostí, jak zhodnotit tvorbu krále moderní pohádky. Jak však Andersen připomíná třeba v příběhu děvčátka se sirkami, život mnohdy není pohádka. A máme-li být upřímní i my, nemůžeme před vámi pouze prostřít světečnou nablýskanou literární tabuli, u níž se stoly prohýbají pod úspěchy malé literatury v srdci Evropy. Jsme totiž toho názoru, že mít někoho nebo něco rád znamená současně mít odvahu nazývat pravými jmény věci nepřijemné. Diskuse o nich je totiž prvním krůčkem, z něhož může vzejít šance na nápravu.

K této odvaze patří také schopnost pojmenovávat problémy, kterým dnes čelí každá evropská kultura. Nejmladší generace si nachází stále obtížnější cestu ke čtení a tento deficit jednou dalekosáhle ovlivní její budoucnost. Je však snadné pouze přizvat klíše o tom, že za to mohou pasivní typy zábavy. Je snadné zapomínat, že velký dluh má v tomto ohledu pasivita rodiny a školy, tedy konkrétní jedinci odpovědní za výchovu budoucích pokolení. A stejně se dá přehlížet, že soudobá pohádková tvorba jako by nebyla schopna uhájit mravní principy v souboji s bezbřehou mystikou a samoúčelným libretem. Ale tím se věc nevyřeší.

V pohádkách je mnohdy erbovním číslem trojka, a tak do třetice všeho dobrého! Vítejte na stránkách našeho informatoria, v němž vás už třetím rokem upozorňujeme na soudobé dění v české literatuře pro děti a mládež i na její aktuální sebereflexi. Snažíme se tyto pohledy koncipovat tak, aby sloužily potřebám všech profesí podílejících se na cestě knihy k malým čtenářům ve středoevropském i v širším měřítku. Jasně a objektivizované hodnocení však zároveň zavazuje. Mimo jiné nezapomínat, že „císař je nahý“. Tato odzbrojující dětská upřímnost nás nepřestane fascinovat, poněvadž posouvá svět kupředu. Nesmíme o ni přijít. I kdyby se čtlo sobeměně, budeme-li mít odvahu zeptat se proč, pak je jako v každé správné pohádce zaručené, že bylo, nebylo, ale ještě určitě bude.

The two hundredth anniversary of the birth of Hans Christian Andersen, which is remembered this year not only by the Bologna Children's Book Fair but also by the entire cultural world, will no doubt offer countless opportunities to assess the work of the king of the modern fairy tale. As Andersen reminds us, for example in the story of the little match girl, life is not always a fairy tale. And if we, too, are to be honest, we cannot simply treat you to an all shining literary feast, at which tables are sagging under the successes of a small literature from the heart of Europe. We are of the opinion that to love someone means at the same time to have the courage to see things as they really are. Discussing them is the first step from which a chance of correction may arise.

A part of this courage lies in the ability to pinpoint the problems that every European culture faces at the moment. The youngest generation finds the path to reading increasingly difficult and this deficit will one day have a far-reaching impact on its future. However, just agreeing to the cliché about passive types of entertainment being to blame would be too simple. It is too easily forgotten what debt has accumulated in this respect on the part of the passiveness of the family and the school, i.e. individuals responsible for the bringing up of the future generations. Overlooked in a similar manner can also be the fact that contemporary fairy-tale production seems hard put at protecting moral principles in the fight against boundless mysticism and a libretto that is an end unto itself. But this will not solve anything.

In fairy tales three is the magical number and it is said that all good things come in threes. Welcome to the pages of our informative publication in which – for the third time in a row – we draw your attention to the current happenings in Czech literature for children and young people as well as to its up-to-date self-reflection. We attempt to design these views in such a way that they would answer the needs of all the professions participating in a book's journey to young readers on the central-European and wider level. However, a clear and objectivised evaluation is also binding – among other things not to forget that “the emperor is naked”. It is precisely this children's disarming honesty that will never cease to fascinate us, because it helps the world move forward. We must never lose it. No matter how little children will read, as long as we have the courage to ask why, we are guaranteed – as in every real fairy tale – that there will always be once upon a time to come.

Petr Matoušek

Petr Matoušek & Martin Reissner

Martin Reissner

Dětské čtenářství – věc veřejná

Dnes se málo čte – shrnuje v manifestu *Jako román* (*Comme un roman*) francouzský prozaik a pedagog Daniel Pennac. Ale jedním dechem k onomu povědomému faktu obrazoborecky dodává, že si za *status quo* „můžeme do jisté míry sami: autokratičností, s jakou literaturu a čtení při veřejných příležitostech prosazujeme“. Stagnaci zájmu dětí o četbu – a tedy i jejich sníženou schopnost pochopit a využít přečtené – nezavinila v éře „gaučového“ životního stylu a všudypřítomných počítačů jen konkurence lehce dostupných elektronických médií, jak se často zjednodušuje. Na vině jsou také dluhy v dlouhodobém výchovném působení předchozích generací, které byly v postkomunistických kulturách ve srovnání se západní Evropou nadlouho ovlivněny specifičností kulturního vývoje a „únikovým“ zbožněním literatury. V dnešním Česku potvrzují tyto trendy i obavy výsledky sociologického šetření, které v letech 2002 a 2003 zpracovali Ivan Gabal a Lenka Václavíková-Helšusová na základě analýzy čtenářských zájmů a návyků dnešních deseti- až čtrnáctiletých školáků. Průzkum *Jak čtou české děti?* (kompletní znění na www.gac.cz) do-



Mezi českými autorskými pohádkami 20. století si trvalou oblibu zachovávají příběhy mluvícího kocoura Mikeše spisovatele a malíře Josefa Lady. Viz strana 14.
One of the ever-popular 20th century original Czech fairy tales are the adventures of Mike the talking tomcat by writer and painter Josef Lada. See page 14. Repro archiv/archive

Children's Reading – A Matter of Public Interest

People do not read much nowadays – the French prose-writer and pedagogue Daniel Pennac concludes in his manifesto *Reads Like a Novel* (*Comme un roman*). To this familiar fact, however, he immediately adds, after the manner of iconoclasts, that “to some extent it is we ourselves who are to blame” for the *status quo*, “for how autocratically we advocate literature and reading in public”. Stagnating children's interest in reading – and the resulting decreased ability to understand and use what they read – is not, as if often simplistically said, caused entirely by the competition of electronic media, readily available in an era of “couch-potato” lifestyles and omnipresent computers. Deficits in the long-term educational activities of the past generations, which had – in the postcommunist cultures as opposed to western Europe – for many years been subject to specific cultural development and an “escapist” apotheosis of literature, are also responsible. In today's Czechia these trends and worries have been confirmed by the results of a sociological research undertaken between 2002 and 2003 by Ivan Gabal and Lenka Václavíková-Helšusová, based on an analysis of reading interests and habits of today's ten to fourteen-year-old children. The research entitled *How Do Czech Children Read?* (complete text on www.gac.cz) draws some interesting conclusions and offers numerous recommendations based on the fact that the level of readership is not merely an important part of the “cultural capital” of an individual, but that it also bears decisive influence on the individual's mental development and future existence in professional competitive environment, and on the perspectives of the nation's culture and economy as a whole.

chází k zajímavým závěrům. Vyplývají z nich četná doporučení s ohledem na fakt, že úroveň čtenářství není pouze charakteristikou podstatnou pro „kulturní kapitál“ jedince, nýbrž má zásadní dopad jak na jeho psychický vývoj a budoucí profesní konkurenceschopnost, tak na vyhlídky národní kultury a ekonomiky obecně.

Z uvedené kvantitativní analýzy současného českého dětského čtenářství např. vyplývá, že základním motivačním prvkem zůstává pro dítě „zábavnost“ knihy, respektive míra její přitažlivosti a kladných pocitů z četby, jež přímo úměrně podněcuje jeho čtenářský zájem. Jednou až dvakrát týdně čte díky tomu 24 % respondentů, denně 28 % (7 % i několik hodin denně). Tato čísla jsou pochopitelně příznivější v závislosti na humanitní orientaci školy (lepší výsledek vykazují tzv. víceletá gymnázia či základní školy s jazykovým zaměřením). Evropský trend kopíruje i mírně převažující podíl dívek-čtenářek. Pravidelně tedy čte 52 % dětí, zatímco 29 % programově nečte, případně se ke knize nedostane. Z hlediska žánrů upřednostňují děti dobrodružné a zábavné tituly, knihy o přírodě, fantasy, na spodní hranici analyzované věkové kategorie i pohádky a pověsti, dívky též beletrii o vztazích („dívčí romány“). Řádově nižší pozice zaujímá výrazně beletrizovaná próza. Co do frekvenčních ukazatelů zvládnou české děti měsíčně přečíst 1 svazek – a tedy naplnit požadavek na kategorii „čtenář“ – v celých 73 % (38 % dívek a 25 % chlapců přečte však i 2 tituly měsíčně). Pouze 3 % dotázaných však uvádějí četbu jako hlavní činnost, jíž se věnují ve svém volném čase, což značně zaostává za jejich posouzením mimoškolních aktivit např. v zájmových uměleckých kroužcích. Kategorii tzv. „zralého čtenáře“ – jemuž četba vytváří specifický svět obohacující jeho každodenní individuální život a který četbu efektivně využívá nejen pro potěchu, ale i pro vzdělávání – naplňuje jen necelá třetina dětí, což vesměs odpovídá strukturovanějšímu trávení volného času, zaměření školy i vzdělanostnímu a finančnímu zázemí rodiny. Alarmující evropské trendy, ově-

The above-said quantitative analysis of contemporary Czech children's reading for example shows, that for children the basic motivational aspect still is the extent to which a book is “entertaining” or attractive, to which its reading excites positive feelings, which, in direct proportion, incite the child's reading interest. This aspect makes 24 % of respondents read once to twice a week, and 28 % every day (with 7 % up to several hours a day). Naturally these numbers are more favourable for schools with focus on arts subjects (better results were reached by grammar schools and primary schools specialising in modern languages). European trends are also copied in the slightly greater share of girl-readers. Thus 52 % of children read regularly, while 29 % intentionally do not read or have no access to books. As far as genres are concerned, children prefer adventure and entertainment, books on nature, fantasy, and, approaching the bottom edge of the analysed age category, fairy tales and legends, with girls also enjoying fiction dealing with relationships (“novels for girls”). The position of distinctly *belles lettres* prose is lower in order. Frequency indicators show that Czech children who read 1 volume a month – qualifying for the category “reader” – represent a total of 73 % (with 38 % girls and 25 % boys reading 2 volumes a month). However, only 3 % of respondents describe reading as their main leisure-time activity, markedly lagging behind other out-of-school activities, such as participation in art-activity groups. The “mature reader” category – for whom read-



Autor a ilustrátor Ondřej Sekora ve 30. letech 20. století stvořil postavičku všeměla Ferdy Mravence.

In the 1930s author and illustrator Ondřej Sekora created the jack-of-all-trades character of Freddie the Ant.

Repro archiv/archive



Prerostlého dobráckého hlídače Fíka si vymyslel prozaik Rudolf Čechura a výtvarnou podobu mu vtiskl Jiří Šalamoun.

The overgrown warm-hearted guard-dog Fig was written by the prose-writer Rudolf Čechura and drawn by Jiří Šalamoun.

Repro archiv/archive

motivaci a fixaci čtenářských návyků podílí téměř ze dvou třetin (Gabal & Helšusová, s. 30). V tomto ohledu se uplatní dvojice specifických faktorů, jež roli rodiny výrazně ovlivňují. Prvním je skutečnost, že kniha bývá pro české dítě (či obecněji dítě ze států tzv. tranzitních ekonomik) namnoze dárkem od rodičů či prarodičů (kteří je i podle svého vkusu vybírají), poněvadž samo buď nedisponuje příslušnou hotovostí, anebo častěji není ochotné část kapsného vydat na tento účel: polovina dětí dostává knihu k Vánocům, pětina k narozeninám. Zdroje četby navíc bývají často omezené pouze na fondy domácí knihovny (čtvrtina domácností disponuje podle odhadu dětí „2 metry knih“, třetina pak „3 až 5 metry knih“). Pokud tedy děti s ohledem na tato omezení samy aktivně vyhledávají knihovny, anebo si dokonce chodí do knihkupectví vybírat tituly, signalizuje to už jejich vážný čtenářský zájem. Obecnými čtenářskými faktory, které jsou v negativním ohledu příznačné pro evropskou rodinu počátku 21. století, jsou pak způsoby, jakými je dítě integrováno do jejího chodu, jaký životní styl rodina upřednostňuje (zejména to, jak je schop-

řené v nedávných mezinárodních srovnávacích testech, potvrzuje rovněž zjištění, že toliko necelá polovina respondentů je zvyklá v knihách a další textových dokumentech (ale nikoli v učebnicích) vyhledávat a zpracovávat informace. Tato situace neodpovídá rozšíření internetu v českých domácnostech a významně souvisí s podílem děti-nečtenářů.

Podle použitého kauzálního modelu autoři vyzdvihují roli rodinného prostředí, které se na

ing generates a specific world, which enriches his/her everyday individual life, and who makes effective use of reading not just for fun but also for education – includes less than a third of the children, usually in relation to the more structured use of leisure-time, schools' specialisation, and the family's educational and financial background. Alarming European trends, verified by recent international comparative tests, are further confirmed by the conclusion that less than a half of the respondents is used to searching and processing information in books and other textual documents (with the exception of textbooks). This situation does not correspond to the level of internet use in Czech households and is closely related to the share of non-reader children.

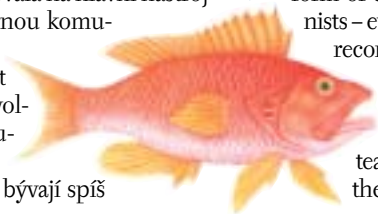
In accord with the selected causal model the authors emphasise the role of family environment, which takes up almost a two third share of responsibility for motivation and fixation of reading habits (Gabal & Helšusová, p. 30). There are two specific factors significantly influencing the role of the family. The first is that for Czech children (and for children from all transit economies in general) books are more often than not gifts from parents and grandparents (who also choose these according to their own tastes), as children either do not possess the required finance or, more often, are not willing to spend part of their pocket money on this particular commodity: half the children get books for Christmas, a fifth for their birthday. Furthermore, the sources of reading are often limited to the home library (according to children's estimates, quarter of all households have “2 metres of books”, a third has “3 to 5 metres of books”). Children who, in view of these limitations, themselves actively visit libraries and even buy their own books from bookshops can therefore be seen as very keen readers. The general factors which influence reading and which – in a negative way – characterise the early 21st century European family, are represented by the way in which reading is integrated into the

na účelně korigovat čas strávený před televizí, u počítače a dalšími typy pasivní zábavy) a především její čtenářské zázemí. Tedy nejen čtenářský základ, jaký dítě dostalo do vínku v období předškolního a mladšího školního věku (jako mezník ve vývoji čtenářských návyků psychologická literatura obecně vnímá 9. rok dítěte), ale hlavně aktuální stav. Tedy zda dítě vidí své rodiče číst, a co je ještě důležitější, zda si s nimi může o knihách povídat.

Škola není hlavním protagonistou výchovy ke čtenářství, nýbrž pouze zhodnocuje a doplňuje, co zformovala rodina. Ačkoli vytváří podmínky pro aktivní ovlivňování čtenářství, mnohdy stěží naplňuje běžný standard, a i zde vykazuje ve svém působení značné rezervy. V hodinách mateřského jazyka a literární výchovy, jež čítají v závislosti na ročníku až 9 vyučovacích hodin týdně, se toho docílí jako povinným penzem osnov konkrétního typu školy, tak institutem tzv. mimočítankové (doporučené) četby, jejíž reflexe se dosahuje formou mluvenou („referátem“) i psanou („čtenářský deník“). Přestože i úroveň aktivního vyjadřování současných českých dětí zrcadlí soudobý nepříznivý kulturní *status quo*, ke škodě věci ve škole nejenže výrazně dominuje čtenářská reflexe mluvená na rozdíl od psané, jež by podporovala znalost pasivní slovní zásoby a promyšlenějšího vyjadřování, ale navíc se žákům od některých pedagogů – zpravidla rutinérů – ani nedostává náležitého doporučení, natožpak vhodnou formou. Podle anonymních výpovědí dětí, jimž lze jen zčásti přisuzovat aspekt negativismu vůči instituci školy, trestuhodně celá čtvrtina českých učitelů rezignovala na hlavní nástroj podpory dětského čtenářství, tj. obousměrnou komunikaci o přečteném, anebo k ní v lepším případě sahají nahodile (jednou až dvakrát za pololeť) a obvykle jen ve svátečnější, uvolněnější atmosféře výuky. Efektivnější postupy, které do komunikace o četbě vnášejí potřebný Komenského princip „školy hrou“, bývají spíš

family's day-to-day life, what lifestyle the family prefers (namely its capability to purposefully limit the time spent in front of the TV, computer, and other passive types of entertainment) and most notably its reading background, i.e. not just the reading essentials passed on to children in the pre-school and early-school education periods, (psychological literature generally recognises the 9th year of a child's life as a boundary-mark in the development of reading habits), but above all the present situation: does the child see his/her parents read and, more importantly, can he/she talk with them about books.

School is not the main protagonist in educating children towards reading, it merely builds on and adds to what has already been established by the family. Although it does create conditions suitable for active influence on readership, it often fails to reach even the general standards, and even then there can be apparent reserves in its activities. In classes dedicated to the mother tongue and literature, which can amount up to 9 lessons a week depending on the grade, this is achieved both through the curricular requirements according to the type of school, and through the institute of recommended reading, which is in turn reflected in the spoken (“reports”) and written (“reader's diary”) forms. Despite the active expression capabilities of contemporary Czech children reflecting the currently adverse cultural *status quo*, it is to the detriment of things that spoken reflection clearly dominates the written one, which helps develop passive vocabulary and a more thought-out form of expression. Furthermore, some teachers – usually routinists – even fail to provide their students with appropriate reading recommendations, let alone appropriate form. According to children's anonymous accounts, which can only partially be suspected of coming under the influence of the negativist assessment of school as a whole, a quarter of Czech teachers has inexcusably resigned the main instrument in the support of children's reading, the two-way communica-



vzácností a odrážejí zpravidla osobnost vyučujícího a jeho nasazení nad rámec profesních povinností a platu. Do značné míry se v tomto ohledu opomíjí i synergie mezi rodiči a školou, a následkem toho mnoho dětí jednak zůstává bez žádoucího čtenářského doporučení, jednak se nůžky mezi čtenářsky motivovanými a nemotivovanými dětmi dále rozvírají. Škola tak vlastně dál reprodukuje sociální nerovnost v přístupu ke čtenářství, kterou se svým působením měla snažit napravit.

Vhodný doplněk pro rozvoj skupiny čtenářsky nedostatečně i pro potřeby skupiny znevýhodněné sociálním zázemím rodiny představuje systém veřejných knihoven a jejich programů cílených na podporu dětské četby. Ty v současnosti vykazují největší efektivitu a mnohde až misionářsky zmírňují deficit rodiny a školy. Dilem to souvisí se závažností tématu, které nachází pochopení jak v rovině lidské, tak prostřednictvím grantové politiky; dilem i se skutečností, že síť českých knihoven všech stupňů nabízí navzdory ekonomickým tlakům husté pokrytí obyvatelstva a co do akvizice nových titulů je akceschopná, když už nemůže být solventní tak, jak by si přála a potřebovala. Třebaže mezi dětmi existuje vysoké povědomí o knihovnách (91 % ví, že může navštívit tuto instituci v místě bydliště, 71 % o ní ví ve škole), velmi záleží na tom, kým bylo dítě do knihovny přivedeno a jakou autoritu tento průvodce v jeho životě zaujímá. Podstatné je i to, jak mohou být v tomto prostoru naplněny komunikační



*Rozverné pohádky Stanislava Havelky
O zvířátkách pana Krbce ilustroval
Vladimír Renčín.*

*Stanislav Havelka's jolly stories featuring
Mr. Hearth's Animal were illustrated
by Vladimír Renčín.*

Repro archiv/archive

tion about a book that has been read, or only employ such approach accidentally (once or twice a term), usually in a more festive and relaxed teaching atmosphere. More effective procedures that would introduce Comenius' principle of "school through play" into discussing reading are rare, usually reflecting the teacher's personality and his or her activities over and above professional duties and rewards. Largely neglected in this respect remains the synergy between parents and school, resulting in many children having to do without a desirable reading recommendation, and in the continuously widening gap between children who are motivated to read and those who are not. In this way schools in fact keep reproducing the social inequality in children's access to reading, which they were originally expected to correct.

The system of public libraries and their programmes aimed at supporting children's reading represent a suitable complement to the needs of the groups of insufficient readers and readers disadvantaged by their family's social background. At present libraries are demonstrating their greatest effectiveness and – in some places almost missionary-like – reduce the family and school's deficit. This can in part be attributed to the significance of the issue being grasped both at the human level and at the level of subsidy policies, in another part to the fact that the network of Czech libraries of all levels remains – despite economic pressures – dense and, although possessing less finance than they would desire and need, they at least retain their capacity for action in the acquisition of new titles. Even though many children are aware of the opportunity (91 % know they can visit a library near their home and 71 % are aware of a library at school), much depends on who instigates the child to visit the library and on the authority this person enjoys in the child's life. Another important issue is the extent to which libraries fulfil children's communication needs as regards their contemporaries and the information media available at the library. This type of motivation is usually much more effective

potřeby dítěte ve vztahu k jeho vrstevníkům či k informačním médiím, jež jsou v knihovně k dispozici. Tyto motivace jsou obvykle mnohem efektivnější než aspekt povinnosti či sebelepší spolupráce knihovny se školou, která je v návaznosti na dřívější tradici vcelku dobrá. Celých 77 % dětí, které knihovny navštěvují, patří mezi ty, jež čtou aspoň jednou až dvakrát týdně, takže v součtu se knihovna stává opět spíš hájemstvím pokročilejších a „zralých“ čtenářů. Statisticky významné procento dětí se však zdá být tímto prostředím přitahováno a čas od času sem přichází naplnit své komunikační potřeby, byť se mnohdy netýkají primárně knih. Naopak 35 % respondentů výzkumu v knihovně nikdy nebylo a jako nejčastější úvod uvádí: „protože moc nečtu“, „protože máme hodně knih doma“ či „prostě se mi tam nechce“.

„Máme právo číst cokoli, číst kdekoli, knihu nedočíst, jen tak listovat, máme i právo o přečteném nadosmrti pomlčet,“ říká Pennac. Je přesvědčen o tom, že v boji o nového čtenáře může významnou roli sehrát osobní příklad pedagoga, jenž by měl v rozporu s osnovami raději žákům předčítat podle jejich gusta a podněcovat je k diskusi. Než se však podobně liberální přístup v rodině i škole navzdory setrvalému nedostatku volného času a diktátu osnov prosadí, můžeme se opírat o nejrůznější projekty na podporu dětského čtenářství. V českých podmínkách se takové akce rodí na regionální i celostátní bázi především pod patronací Svazu knihovníků a informačních pracovníků (SKIP) a jejich cílem je zastoupit chybějící či nefungující zpětné vazby, přitáhnout děti k primárním literárním zdrojům, aby pochopily, jakými hodnotami se odlišují od substandardních zpracování a vizuálních zjednodušení. Mezi nejznámější akce tohoto typu patří anketa *SUK – Čteme všichni*, která ve spolupráci se Sukovou studijní knihovnou literatury pro mládež – uchovávací unikátní fondy dětské literatury vznikající na české půdě od konce 18. století – vyrostla od roku 1993 v respektovanou dětskou anketu, vyhlášovanou vždy v návaznosti na oslavy Mezinárodního

than the aspect of obligation or the library's co-operation with the school, no matter how outstanding – in fact, this type of co-operation has its tradition and is generally on a good level. 77 % of children who go to libraries are among those who read at least once or twice a week, the library therefore again becoming more or less the domain of the advanced and “mature” readers. However, a percentage of children which is not statistically negligible seems to be attracted by the library environment and visits it from time to time to fulfil their communication needs, which may not always be primarily related to books. On the other hand, 35 % of respondents have never been to a library, their most frequently given reasons for that being: “because I don't read much”, “because we have lots of books at home” or “I just never feel like going”.

“We have the right to read everything, to read everywhere, not to finish a book, to just browse through it, we even have the right not to share what we have read until the day we die,” says Pennac. He believes that in the struggle for new readers an important role can be played by the personal example of the pedagogue, who – in breach of the curriculum – should rather read to the students according to their tastes and support discussion. However, before such liberal approach is adopted by families and schools, press-



Devatero pohádek Karla Čapka doprovázejí ilustrace jeho bratra Josefa. Viz strana 13.

Karel Čapek's book *The Nine Fairy Tales* were accompanied by his brother Josef's illustrations. See page 13.

Repro archiv/archive



dne dětské knihy. Akce, během níž je značný prostor věnován kreativnímu životu a setkávání dětí s jednotlivými profesemi podílejícími se na vzniku knihy, poskytuje čtenářské reflexe a preference cenné pro další odborné působení. Pravidelná Noc s Andersenem, jíž se v podobném termínu účastní na půldruhého sta škol, knihoven a sociálních ústavů, zase dopřává dětem prostřednictvím oblíbené metody „táboření“ zažít čtenářskou noc plnou zázraků. Příkladem úspěšného lokálního počínu je brněnský projekt *Poprvé do školy, poprvé do knihovny*, kdy jsou prvňáčci formou inscenovaného obřadu pasováni na návštěvníky této veřejné instituce.

Mezi další úspěšné projekty patří např. soutěže smysluplné akcentující funkce knihovny jakožto informační centrály (*Kde končí svět, Webík* či *Junior Internet*), v regionálním dopadu namnoze efektivnější než direktivní pobídky z centra. Vedle těchto promyšlených podpůrných akcí se zformovalo i několik odborných fór, která problém dětského čtenářství nejen prodiskutovávají na akademické či pedagogické rovině, ale též poskytují žádoucí prostor a odezvu těm nejmenším, jichž se problém osobně týká. Festival *Jičín, město pohádky*, do jehož blízkého lesa Řáholce kdysi umístil nestor moderní české autorské pohádky Václav Čtvrtek nesmrtel-

urised by permanent lack of leisure-time and the dictate of the curricula, we can turn to the various projects for the support of children's reading that are available. In the Czech environment programmes like these are conceived at both the regional and nationwide level, mostly under the auspices of the Association of Librarians and Information Professionals (SKIP). Their objective is to substitute the missing or malfunctioning feedback, to lead children to primary literary sources, to make them understand what makes these more valuable than the substandard processed sources and visual simplifications. Among the best-known projects of this type is the *SUK – Everybody's Reading* opinion poll, which, in co-operation with the Suk Study Library of Literature for Youth – with unique collections of children's literature originating on the Czech territory from the late 18th century – has developed into a respected children's opinion poll, held annually in connection with the International Children's Book Day since 1993. The event – based to a large extent on the creative element and the meeting of children with the various professions partaking in the making of books – generates readers' reflections and preferences valuable for further professional activities. The regular *Night with Andersen*, taking place at about the same time and having close to a hundred-and-fifty schools, libraries and social institutions for its participants, offers the experience of a reading night of wonders,

Současné české dětské čtenářství v základních datech/Contemporary Czech children's reading in essential data*:

Celková gramotnost české populace/Overall literacy of the Czech population	99.7 %
Děti ve věku 6–15 let/Children aged 6–15	1,030.000, tj./ i.e. 10 % populace/of the population
Podíl dětských čtenářů (tj. aspoň 1 kniha/měs.)/Share of children readers (i.e. at least 1 book/month)	73 %
Podíl zralých dětských čtenářů (tj. schopnost efektivně využívat informace)/Share of mature children readers (ability to effectively use information)	31 %
Snížená čtenářská schopnost dětí (dyslexie)/Impaired reading ability among children (dyslexia)	4 %
Internetová konektivita domácností/Household internet connectivity	15 %

* Zdroje/Sources: UNESCO; Český statistický úřad/Czech Statistical Office; Gabal, Analysis & Consulting, 2001–2004

nou rodinu loupežníka Rumcajse, se opírá o neformální spolupráci komunity zdejších knihovníků a pedagogů a dalekosáhle přesahuje hranice regionu. Rovněž doprovodný program *Veletrhu dětské knihy* v severočeském Liberci, který je od roku 2003 českým pandánem boloňské přehlídky a postupně vyrůstá v setkání respektované odbornou i laickou veřejností, dokumentuje další kroky, jež bude zapotřebí v rámci této veřejné věci iniciovat a prosadit. Pokud jsme totiž podle francouzského kantora Daniela Pennaca pro kauzu čtenářské návyky nastupující generace zapálení s láskou, brzy pochopíme, že se to má jako s láskou obecně. Důležitá je přirozenost, respekt k osobnosti druhého a schopnost podělit se s ním spíš než o odmemorované fráze o osobní zkušenost – a použít při tom vřidnost, náznak, zámlku, tajemství. Jen tudý se dá do duše dospívajícího člověka propašovat mnoho dobrého, abychom se pak jako v každé opravdové lásce radovali oba.

Výsledky ankety SUK 2003 – Čteme všichni/

Results of the SUK 2003 – Everybody's Reading opinion poll:

Cena dětí/ Children's Prize

- 1 J. K. Rowling: *Harry Potter a Ohnivý pohár/Harry Potter and the Goblet of Fire* (Albatros)
- 2 Zdeněk Svěrák: *Jaké je to asi v Čudu?/Where Do People Go for Good?* (Fragment)
- 3 J. R. R. Tolkien: *Hobit/The Hobbit* (Mladá fronta)

Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství/

Teachers' Award for Contribution to the Development of Children's Reading

- 1 Ivona Březinová: *Jmenuji se Martina/My Name is Martina* (Albatros)
- 2 Nina Čampulka: *Kdo má koho/Who's Got Who* (Knihovna J. Drdy)
- 3 Daniela Krolupperová: *Proč mluvíme česky/Why We Speak Czech* (Albatros)

Cena knihovníků SKIP/The SKIP Librarians' Award

- 1 Zdeněk Svěrák: *Jaké je to asi v Čudu?/Where Do People Go for Good?* (Fragment)
- 2 Jiří Žáček: *Nesedejte na ježka!/Don't Sit on the Hedgehog!* (Fragment)
- 3 Pavel Šrut: *Veliký túdle/The Big Yuckitty* (Paseka)

adopting the form of "indoor camping". A fine example of a successful local undertaking is the Brno-based project *First Time to School, First Time to the Library*, where first-formers are ceremonially knighted to the order of visitors of this public institution.

Other successful projects include competitions meaningfully emphasising the library's function as an information centre (*Where the World Ends, Webbie* or *Junior Internet*). Their regional impact is often greater than that of mandatory encouragement from centre. Besides these well-planned supportive actions there has also emerged a number of professional forums, which not only discuss the issues connected with children's readership on the academic or pedagogical level, but also provide a welcome space for reflection by children, to whom the problem concerns personally. The festival *Jičín, the Fairy-Tale Town* – whose nearby forest by the name of Řáholec is home to the immortal family of Rumcajs the bandit, written by the doyen of modern Czech original fairy tale Václav Čtvrtek – is founded on the informal co-operation of the local communities of librarians and pedagogues, and markedly transgresses the region's boundaries. The accompanying programme of the *Children's Book Fair* in the north-Bohemian town of Liberec, which has since 2003 acted as a Czech counterpart to the festival in Bologna, is also gradually evolving into a meeting-place respected by both professionals and the general public, documenting further steps that are to be instigated and taken as regards this matter of public interest. As the French teacher Daniel Pennac says, if we are lovingly dedicated to the cause of the coming generation's reading habits, we will soon realise that this love is just like any other. What counts is being ourselves, respecting the other's personality, and being capable of sharing our personal experience rather than phrases learned by heart – all this using kindness, implication, pause, mystery. Only in this way can many positive things be smuggled into someone attaining maturity, so that we both can enjoy ourselves as the case with real love should be.

Pohádka jako svědectví o moudrosti i svérázu

Fairy Tale as a Testimony to Wisdom and Specific Identity



tvar zvaný pohádka – dříve též v české literatuře označovaný jako *báchorka* – býval původně jednoznačně vymezeným typem. V tomto žánru lidové slovesnosti, který se obvykle realizoval epickým vyprávěním v prozaické podobě, šlo o organické propojování reálií s nadpřirozenými jevy, které dodnes přitahuje malé i velké. Obecná obliba pohádky nicméně nesouvisí jen s její atraktivitou, ale také s jejím obecným dopadem. Pohádky totiž nebývají spojeny pouze s konkrétním místem a časem, nýbrž obsahově a esteticky podstatná je v nich i častá distance toho, kdo líčí, co se kdysi a kdesi událo.

Pohádka zároveň patří k nejstarším žánrům, jež se do krásné literatury přesunuly už před staletími z domény orálního folkloru. V české literatuře tomu nebylo jinak. Minulé století bylo svědkem dynamického výhonku pohádky: pohádky autorské. Mnohdy právě její zásluhou vznikla díla patřící k tomu nejlepšimu v kontextu národní literatury, jehož hranice ostatně dokázala nejednou překročit. Je proto více než obtížné popsat souvislosti autorské pohádky v úplnosti; mnohem snáz se při pohledu na jednotlivé autory a díla dají vysledovat její typické znaky a osobité tendence.

Tradiční lidová pohádka zdaleka nebyla žánrem zcela jednoznačně dětským, jak by se mohlo zdát z dnešní perspektivy. Příběhy naplněné bojem Dobra a Zla obecně četli a jako podobností a poučení přijímali i dospělí. Výhradně dospělým byly pak určeny pohádky obscenního charakteru, případně pohádkové příběhy s rysy hororu, které však k pohádkám řadíme mnohdy jen technicky či nahodile. Bez výhrad lze ovšem při-

The outlines of the form known as fairy tale – formerly also *báchorka* or legend in Czech – were initially very clear. It was a genre of folk literature, usually adopting the form of epic narration in prose, aiming at organically combining the real with the supernatural, to these days an attractive mix for both children and adults. However, the general popularity of the fairy tale lies not only to its attractiveness, but also in its general impact. For fairy tales are seldom set in a specific place or time – an important aspect of their content and aesthetics is the frequent distance of him or her who conveys a story that has happened a long time ago, in a place far away.

Fairy tale is also one of the oldest literary genres, having been incorporated into *belles lettres* from the domain of oral folklore centuries ago. Czech literature was no different. The past century bore witness to fairy tale's dynamic offshoot: the *auteur* or original fairy tale, to which we owe many of the best works within the framework of the Czech national literature, some even ma-



Na počátku obrovské popularity zvědavého Krteka stála před pětácti lety pohádková kniha Eduarda Petišky a ilustrátora Zdeňka Milera nazvaná *Jak Krtěk ke kalhotkám přišel*.

At the start of the inquisitive little Mole's huge popularity was the book *How the Mole Got His Trousers* by Eduard Petiška and illustrator Zdeněk Miler, published forty-five years ago.

Repro archiv/archive

jmout základní dělení na pohádky lidové (folklorní) a umělé (autorské, moderní). Česká tradice jejich literárního zpracování sahá až do 19. století, kdy řada významných autorů byla současně jejich sběrateli a adaptátory. Pohádky sbírali jak velcí národní obrozenci Karel Jaromír Erben (1811–1870) a Božena Němcová (1820–1862), tak František Bartoš (1837–1906), Josef Šimon Baar (1869–1925) anebo Josef Štefan Kubín (1864–1965). Autorská pohádka v českém prostředí nastupuje až s příchodem 20. století a jde o typus výsostně literární. Prosté označení *autorská pohádka* v něm nadále patří těm dílům, jejichž tvůrci vytrvale čerpali z lidových motivů, kdežto pro pohádky kontextově či zcela tematicky inspirované realitou moderní společnosti se vžilo označení *pohádka moderní*.

Autorská pohádka 20. století byla z hlediska kvantity i kvality pro rozvoj české literatury pro děti a mládež určující. Tento typ pohádky původně odkazoval k tvorbě Němcové a Erbenových, jejími vrcholnými představiteli byli vedle již zmiňovaného Bartoše a Baara také Adolf Wenig (1874–1940), Beneš Metod Kulda (1820–1903) a Václav Říha (1867–1937). Říha byl současně vrcholným protagonistou takzvaných „bojů o pohádku“: jedinečné diskuse, v níž se střetli zastánci vysokých estetických kvalit s představiteli průměrné a komerčně cílené pohádkářské literatury, zavádějící do žánru prvky laciného fantastična a křčovitě sociální modely. Povzbuzeni touto diskusí obrátili se k literatuře pro děti a mládež také autoři dosud zaměřeni na dospělého čtenáře. Například Karel Čapek (1890–1938) v letech 1918–1920 publikoval *Nuši pohádek*, moderní autorské pohádky shromáždil do *Devatera pohádek* (1932). K jeho dílu, dodnes ohromujícím převládáním neortodoxností výrazu, se dosud vracejí jak teoretici a nastupující autoři, tak filmaři (příkladem je nedávná zdařilá adaptace dvou Čapkových předloh pod názvem *Lotrando a Zubejda*).

Hodnotná autorská pohádka však zažila rozmach i v době ohrožení národní existence za druhé světové války: literární re-

naging to transgress it. It would be very difficult to describe the context of original fairy tale in its entirety, we will therefore point out its typical features and original tendencies by looking at its individual authors.

The traditional folk fairy tale was never as exclusively a children's genre as today's point of view might suggest. Stories of the struggle between Good and Evil were read and – as parables and pieces of wisdom – accepted by the adults, too. Exclusively for adult audiences were fairy tales with obscene content and fairy-tale stories with horror elements, which, however, we only classify as fairy tales technically or accidentally. The essential division of fairy tales into folk and art (original, modern) can, nonetheless, be accepted without reservations. The Czech tradition of literary treatment of fairy tales dates back to the 19th century, when a number of distinguished writers also acted as fairy-tale collectors and adaptors. Fairy tales were collected by the icons of the National Revival Karel Jaromír Erben (1811–1870) and Božena Němcová (1820–1862), but also by František Bartoš (1837–1906), Josef Šimon Baar (1869–1925) or Josef Štefan Kubín (1864–1965). Original fairy tale only emerges in the Czech environment with the coming of the 20th century and represents a type that is entirely literary. Within it, the simple label *original fairy tale* still applies to works of authors inspired by folk themes, while fairy tales whose con-



Josef Kolář je autorem pohádek Z deníku kocoura Modroočka. Ilustrace vytvořila Helena Zmatlíková.

The author of Blueye the Cat's Diary is Josef Kolář. The illustrations are by Helena Zmatlíková.
Repro archiv/archive

akcí na vyhrocenou situaci českého etnika se stal cyklus *Čeští spisovatelé českým dětem* (1941–1942). Druhá půle 20. století pak přinesla autorské pohádky celou řadu nových zastánců, mj. Františka Hrubína (1910–1971), Josefa Ladu (1887–1957), Jana Drdu (1915–1970), Františka Kožíka (1909–1997) nebo Oldřicha Sirovátka (1925–1992). Prosadily se však i ženy: Marie Kubátová

(1922) či tradičně zaměřená Amálie Kutinová (1898–1965).

Dominance moderní pohádky je patrná až od poloviny 20. století. Jako žánr se moderní pohádka vydělila z původní pohádky autorské dokonce do té míry, že se chápe jako odlišný typ. Tendencí postupně charakterizujících moderní pohádku byla celá řada, ale některé zůstaly trvale platné, např. směřování k aktuálním společenským jevům, tedy k svěbytné umělecké reflexi jsoucna. Hravost se jakožto významný prvek pohádky uplatňuje od 60. let 20. století a posiluje zejména na úkor plytké mytizace a patetické osudovosti. Rozrušování tradičních kánonů – často tvůrci v oblasti literatury pro děti působícími jen okrajově – vyvolávalo přirozeně i reakci zastánců klasické autorské pohádky. Ruku v ruce i tváří v tvář se tím ovšem posilovaly oba přístupy.



Pohádkovou knihu Václava Čtverka na motivy lidových písní Císařská vojna se sultánem doprovodil svým výrazným rukopisem Karel Franta.

The Emperor's War with the Sultan, a storybook by Václav Čtverek based on folk songs, features the unmistakable illustrations of Karel Franta.

Repro archiv/archive

text or theme is based entirely on the reality of the modern society are generally referred to as *modern fairy tales*.

20th century original fairy tale has, in both quantity and quality, played a decisive role in the development of Czech literature for children and young people. Initially referring back to the works of Němcová and Erben, its most prominent representatives were, besides the already mentioned Bartoš and Baar, Adolf Wenig (1874–1940), Beneš Metod Kulda (1820–1903) and Václav Říha (1867–1937). Říha was also a key protagonist in what became known as “the fight for the fairy tale”: a unique discussion and clash between the advocates of high aesthetic qualities and representatives of average and commercially-minded fairy-tale literature, who introduced cheap fantastic elements and kitsch social models into the genre. Encouraged by this discussion, some previously adult writers had turned to children's literature. Karel Čapek (1890–1938) published his *A Basketful of Fairy Tales* between 1918–1920 and compiled his modern original fairy tales in *The Nine Fairy Tales* (1932). His works, whose unorthodox voice makes them prodigious even today, remain the subject of attention of theoreticians, emerging authors, and filmmakers alike (e.g. the recent successful film adaptation of two of Čapek's works *Rascalini and Princess Talkangrin*).

Quality original fairy tale also flourished at the time the Czech national existence came under threat during WWII: the Czech ethnic crisis was reacted to literarily by the cycle *Czech Writers for Czech Children* (1941–1942). The second half of the 20th century had won original fairy tale many new advocates, e.g. František Hrubín (1910–1971), Josef Lada (1887–1957), Jan Drda (1915–1970), František Kožík (1909–1997) and Oldřich Sirovátka (1925–1992). Some women writers also rose to prominence, such as Marie Kubátová (1922) or Amálie Kutinová (1898–1965).

Modern fairy tale only becomes dominant in the mid-20th century. The level of its differentiation from the initial original



Sekorův výtvarný doprovod k pohádce Vladislava Vančury Kubula a Kuba Kubíkula je již zapomenut. Mnohem známější jsou dnes tyto kanonické ilustrace Zdeněka Milera.

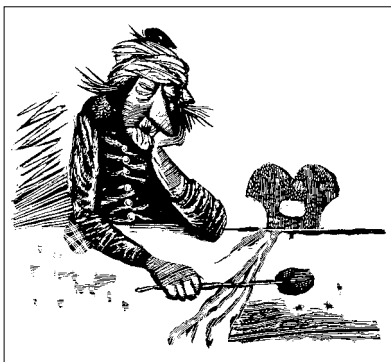
Sekora's pictorial accompaniment to Vladislav Vančura's fairy tale Petie and Pete Peapeter is practically forgotten today. These canonical illustrations by Zdeněk Miler, however, are widely recognised.
Repro archiv/archive

(1960 a 1963) Jana Wericha (1905–1980) zrodilo toto půlstoletí rovněž Rumcajse, vílu Amálku a Křemílka s Vochomůrkou Václava Čtvrtka (1911–1976), laskavá vyprávění Františka Nepila (1929–1995) *Makový mužiček* (1976) či *Pohádková lampička* (1992) a také rošťácké hrdiny nonsensových obrazů Miloše Macourka (1926–2002) v prózách *Jakub a dvě stě dědečků* (1963) a *O hodném chlapečkovi, který se stal kredencí* (1965). Další výrazové póly představují ztřeštěnosti Aloise Mikulky (1933), křehké texty Daisy Mrázkové (1923), přemýšlivé práce Olgy Hejné (1928), velkorysé a výchovné příběhy knih Eduarda Petišky (1924–1987), hravý pohádkový svět Z. K. Slabého (1930) a v neposlední řadě civilní vyprávěny Bohumila Říhy (1907–1987).

Vrcholného souznění poetiky textu a výtvarného doprovodu dosáhl v autorské knize *Zahrada* (1962) Jiří Trnka (1912–1969). Zdeněk K. Slabý pak v roce 1968 inicioval mezinárodní projekt,

fairy tale meant it came to constitute an all new type. The tendencies gradually coming to typify modern fairy tale were numerous but only some remained valid over time, such as the focus on current social phenomena and the resulting original artistic reflection of existence. From the 1960s onwards playfulness was exercised as an important element, gaining ground against superficial mythologisation and exaggerated fatefulness. The eroding of traditional canons – often by authors with but marginal involvement in children's literature – naturally provoked reaction from supporters of the classical original fairy tale. Hand in hand and face to face, however, this had served to strengthen both the approaches.

Prior to WWI the leaning towards modern fairy tale was apparent in the works of Helena Malřová (1877–1940) and Jiří Wolker (1900–1924), as well as in the texts of Rudolf Těsnohlídka (1882–1928), Karel Poláček (1892–1945), Vladislav Vančura (1891–1942) or Jiří Mahen (1882–1939). The second half of the century gave rise to original fairy-tale production on which Czech children's literature still builds today. Besides the highly original and still very popular tales of the *Fimfárum* (1960 and 1963) by Jan Werich (1905–1980), the half-century also saw the birth of Václav Čtvrtek's (1911–1976) Rumcajs, Amelia the fairy and Pebbleflint and Flyagarlic, František Nepil's (1929–1995) warm-hearted tales of the *The Poppy Boy* (1976) and *The Fairy-Tale Lantern* (1992), and the mischievous heroes of Miloš Macourek's (1926–2002) nonsensical prose *James and the Two-Hundred Grandfathers* (1963) and *The Good Boy Who Had Turned into a Dresser* (1965). Other poles in terms of expression are represented by the madcap tales of Alois Mikulka (1933), the fragile texts of Daisy Mrázková (1923), Olga Hejné's contemplative works (1928), the generous and educational tales in the books by Eduard Petiška (1924–1987), the playful fairy-tale world of Z. K. Slabý (1930) and, last but not least, the civil stories told by Bohumil Říha (1907–1987).



Textově osobité pohádky Jana Wericha ze souboru *Fimfárum* neméně svérázným způsobem ilustroval Jiří Trnka.

The highly original texts of Jan Werich's *Fimfárum* fairy-tale collection were matched by the similarly ingenious illustrations of Jiří Trnka. Repro archiv/archive

na němž vedle něj participovali mj. Otfried Preussler, Marcello Argilli a Pierre Gamarra a společně vytvořili moderní pohádkovou detektivku *Tajemství oranžové kočky*. Dobově značnou oblibu a významné uznání kritiky si vydobyl Ladislav Dvorský (1931–1995), jenž v *Tunelácké pohádce* (1968) stvořil imaginární svět bytostí žijících ve strukturované společnosti, jež v mnohém parodovala

tehdejší Československo. Oproti tomu pohádková kniha Karla Šiktance (1928) *Královské pohádky* cestu ke čtenářům dlouho hledala. Vznikla sice už v roce 1970, leč vydána byla až o čtyřicet let později. Oblíbeným autorem humorně laděných moderních pohádek byl také Ota Hofman (1928–1989), otec literárně a filmově světoznámého pana Tau (*Pan Tau a tisíc zázraků*, 1974), ale i žánrového obrázku ze života dětí 80. let 20. století *Chobotnice z Čertovky* (1987).

Na prahu milénia pozice pohádkových titulů na trhu opět výrazně posílila. Není to však dáno generačně, nýbrž prostým faktem, že po letech a někdy i celých desetiletích mohou ve svobodných podmínkách opět vycházet tvůrci dříve proskribovaní. Některá díla měla přitom neobyčejně vysokou úroveň. Platí to třeba o společném projektu Josefa

An outstanding example of a harmonious combination of text and pictorial accompaniment was achieved by Jiří Trnka (1912–1969) in his original book *The Garden* (1962). In 1968 Zdeněk K. Slabý had instigated an international project, participated upon, among others, by Otfried Preussler, Marcello Argilli and Pierre Gamarra, who had together created a modern fairy-tale detective story entitled *The Mystery of the Orange Cat*. Ladislav Dvorský (1931–1995) enjoyed considerable popularity and high critical acclaim in his own time – his *The Tunnelling Fairy Tale* (1968) takes place in an imaginary world inhabited by a structured society, in many respects a parody of the Czechoslovakia of the period. *The Royal Fairy Tales* storybook by Karel Šiktanc (1928), on the other hand, had had a difficult task in getting to the readers. Created in 1970, it was only published twenty-four years later. Another popular author of modern humorous fairy tales was Ota Hofman (1928–1989), father of the book and film hero Mr Tau (*Mr Tau and the Thousand Miracles*, 1974) appreciated around the world, and also of the genre picture from the life of children in the 1980s in *The River Octopuses* (1987).

The market position of fairy-tales had again increased considerably around the turn of the millennium. This was not a generation issue, but rather a reflection of the simple fact that after many years – decades in some cases – formerly proscribed authors were again free to publish. Some of these works were truly exceptional. This is true e.g. of the joint project of Josef Hiršal (1920–2003) and Jiří Kolář (1914–2004) *King George's Fool* (1992), less so of *A Bundle of Fairy Tales* (1991), co-authored and edited by Ivan Klíma (1931). Despite the media attention the book had attracted, it can now be established that it is slightly unbalanced and that some of its texts “took the turn” towards children's literature entirely by mistake. On the other hand, the fairy tales of Jan Skácel and Jan

Hiršala (1920–2003) a Jiřího Koláře (1914–2004) *Paleček krále Jiřího* (1992), méně už o *Uzlu pohádek* (1991), jehož spoluautorem a editorem je Ivan Klíma (1931). Byť byla kniha provázena značným zájmem médií, lze s odstupem konstatovat, že je autorsky nevyvážená a že některé zařazené texty „odbočily“ k dětské tvorbě zcela omylem. Vysokou úroveň si naopak drží pohádky Jana Skácela a Jana Wericha, které soubor rovněž obsahuje.

K dalším významným počínům uplynulých let se řadí tvorba Pavla Šruta (1940), jenž pro české děti převyprávěl americké látky v díle *Preck Tom, Dlouhán Tom a jiné velice americké pohádky* (1993). Šrutův zájem o folklor Nového světa se promítl i do žertovně laděného *Obra jménem Drobeček* (1997). Také Hana Doskočilová (1936) tvůrčím způsobem převedla pohádkářský odkaz nejrůznějších etnik, z nichž si vybrala eticky silné poetické příběhy. V roce 1985 vydala knihu *Diogenes v sudu*, poté vznikl *Damoklův meč* (1991) a o tři roky později *Josef a ti druzí*. Autorčin příspěvek ke zkoumání romské kultury se jmenuje *O Mamě Romě a romském pámbíčkovi* (2000). Trh totiž po roce 1989 nedokázal nabídnout nové pohádky s romskou tematikou, a tak zprvu docházelo k reedicím starších prací – *Zpívajících houslí* (1991) Marie Voříškové a *Romských pohádek* Mileny Hübschmannové – a ze slovenštiny byly přeloženy *Romské pohádky* (1992) Eleny Lackové.

Pohádkovou tradici židovských spoluobčanů přiblížil čtenářům Leo Pavlát (1950) v přepracovaném a rozšířeném souboru *Osm světů* (1992). Převážně pohádky jsou zařazeny též v knize Vidy Neuwirthové (1968) *Opuštěný palác a jiné židovské pohádky* (1995). Do zájmu o židovskou tematiku zapadá i nové vydání Petiškovy *Golema a jiných židovských pověstí a pohádek* (1992). Nejen ve spojení s židovským literárním odkazem dochází však v poslední době k častému propojování, ba přímo zaměňování pověsti s pohádkou. K lepším titulům navazujícím na folklorní

Werich, also included in the collection, still achieve high level of excellence.

Other important achievements of the more recent years include the works of Pavel Šrut (1940), who had retold for Czech children selected American tales in his *Tiny Tom, Long Tom and Other Very American Fairy Tales* (1993). Šrut's interest in the New World folklore is also reflected in the amusing *Tiny Tot the Giant* (1997). Hana Doskočilová (1936) has also creatively adapted the fairy-tale heritage of various ethnic groups, focusing on ethically oriented and poetic stories. In 1985 she published the book *Diogenes in a Barrel, The Sword of Damocles* in 1991, and three years later the book *Josef and the Others*. Her contribution to the study of the Romany culture is entitled *About Mama Roma and the Romany Good Lord* (2000). After 1989 the market had failed to offer new Romany fairy tales and older works were being published in re-editions – *The Singing Violin* (1991) by Marie Voříšková and *Romany Fairy Tales* by Milena Hübschmannová – Elena Lacková's *Romany Fairy Tales* (1992) were translated from Slovak.



Moderní pohádku Františka Nepila Makový mužiček doprovázejí poetické kresby Josefa Palečka.

František Nepil's storybook *The Poppy Boy* is accompanied by the poetic drawings of Josef Paleček.
Repro archiv/archive

tradici se v tomto smyslu řadí dvojice knih Vladimíra Hulpacha (1935) *Pohádkové vandrování po Čechách* (1992) a *Pohádkové vandrování Moravou* (1998).

Mimořádnou obrazotvornost projevil ve dvojici pohádkových knih Karel Šiktanc. V roce 1994 konečně vyšly jeho *Královské pohádky*, připravené do tisku už před dvaceti lety. Roku 2000 pak vydal pohádky *O dobré a zlé moci*, v nichž originální poetiku předchozího souboru jen potvrdil. Mezi navráťivšími se autory se prosadil i Jan Vladislav (1923) svými půvabnými *Deseti večery s pohádkou* (1992). Výsadní postavení z hlediska čtenářské obliby i četnosti vizuálních adaptací pohádkových předloh však



Agilní a emancipovaná opička Žofka Miloše Macourka v podání malíře a ilustrátora Adolfa Borna.

The enterprising and emancipated Sophie the monkey by Miloš Macourek, as seen by painter and illustrator Adolf Born. Repro archiv/archive

v době nedávné zaujímal Miloš Macourek (1926–2002). Ve spolupráci s Hermínou Frankovou (1928) vytvořil TV seriál *Arabela* (1991) o princezně z pohádkové říše, která se ocitá ve světě lidí konce 20. století. Děti však našly zalíbení i v jeho podnikavých školácích *Machovi a Šebestové* (1982), na mladší čtenáře mocně zapůsobila Macourkova opička *Žofka* (1992). Moderní českou pohádku naopak téměř minuly experimentátorské proudy některých západoevropských literatur 20. století: nové

The fairy tale tradition of our Jewish fellow-citizens was conveyed by Leo Pavlát (1950) in his reworked and enlarged collection *The Eight Lights* (1992). Vida Neuwirthová's (1968) book *The Deserted Palace and Other Jewish Tales* (1995) also focuses mostly on fairy tales. New interest in Jewish topics also resulted in the new publication of Petiška's *The Golem and Other Jewish Legends and Fairy Tales* (1992). However, it was not only in connection with the Jewish literary heritage that legends and fairy tales were brought together and even mixed up in recent years. The two books by Vladimír Hulpach (1935), *The Fairy-Tale Journeying Around Bohemia* (1992) and *The Fairy-Tale Journeying Around Moravia* (1998), count among the better titles expanding on the folklore tradition.

Unique imagination is manifested in the two storybooks of Karel Šiktanc. The year 1994 finally saw the release of his *The Royal Fairy Tales*, first planned for publication twenty years earlier. In 2000 he published his fairy-tale book *On the Good and Evil Might*, endorsing the original style of the previous collection. Another important returnee author is Jan Vladislav (1923) with his enchanting *Ten Evenings of Storytelling* (1992). Miloš Macourek (1926–2002) had in recent years enjoyed outstanding popularity and numerous visual adaptations of his fairy-tale originals. Together with Hermína Franková (1928) he created the TV series *Arabela* (1991) about a princess from a fairy-tale land, who finds herself in the human world of the late 20th century. Children also appreciated Macourek's two schoolmates *Max & Sally* (1982), younger readers being greatly impressed by his *Little Sophie* (1992). The experimental streams of some 20th century western-European literatures, however, have all but slipped by modern Czech fairy tale: mainly because the new fairy-tale forms, on the verge of text study and verbal game, have no significant historical support in Czech literature. Patrik Ouředník's (1957) whimsical tale *About Prince Chicory, his Journey*

polohy pohádky na hranici textového zkoumání a verbální hry totiž nemají v českých podmínkách významnější historickou oporu. Výjimkou potvrzující pravidlo byla svého času hříčka Patrika Ouředníka (1957) *O princí Čekankovi, jak putoval za princeznou, a o všelijakých dobrodružstvích, která se mu přitom přihodila* (1993), jíž se však nedostalo širší odezvy.

Moderní česká pohádka dosáhla vrcholu právě před půl stoletím, v 60. letech 20. století. Ve své mnohotvárnosti, s níž sleduje podněty z reálného světa, v míře kreativity podněcující fantazii čtenáře a za současného uchování etických hodnot představuje stále nejdynamičtější žánrovou kategorii současné české prózy pro děti mladšího školního věku. Obecně se však dá o její současné pozici konstatovat, že v ní dochází k výraznému zrelativizování kritérií. Do této žánrové kategorie se posouvají, anebo na zařazení do ní aspirují rovněž texty ignorující ustálené narativní postupy, přestože jejich popřením nepřinášejí nic nového. Stále častější je využívání vnějších charakteristik pohádky k prezentaci textů vnitřně rozkolísaných a nekvalitních. Problémem se stává i skutečnost, že humor – dříve opora žánru – se v současnosti významně proměňuje. U celé řady děl už nejde o humor jazykový ani situační, nýbrž váhy v nich nabývá celková ironizace, odlehčené citování a parodování starších vzorů. Podobné trendy jsou sice pro celospolečenský dialog stále příznačnější, nicméně pro dětského recipienta jsou jen obtížně dešifrovatelné a mnohdy ho mohou zavádět ke zcela neadekvátním interpretacím světa kolem sebe. Autorská pohádka se zároveň zbavuje druhdy velmi civilních kontur: v oblibě jsou nyní spíš postavy nereálné, fantaskní, tajuplné. Zatímco myšlenka o nutnosti boje dobrého s nehodným, pokleslým a špatným začíná absento- vat, obsazuje uprázdňený prostor východisek české autorské pohádky mystika. S ohledem na psychologický vývoj dnešních českých dětí to lze považovat za špatnou zprávu.

to the Princess as well as Various Other Adventures He Encountered along the Way (1993), was an exception to the rule, failing to attract wider attention.

Modern Czech fairy tale reached its high point almost exactly half a century ago, in the 1960s. Its highly varied approaches to the stimuli of the real world, its level of creativity, the instigation of readers' fantasy combined with its ability to uphold ethical values still make it the most dynamic genre category of contemporary Czech prose for children of the younger school age. Judging its current position in general, however, it should be noted that it is experiencing a considerable relativisation of criteria. Texts are – or aspire to be – classified in this category, which ignore the established narrative procedures without contributing anything new by doing so. In a growing number of cases the outer fairy-tale characteristics are used for the presentation of texts which lack both integrity and quality. Another important issue is the fact that humour – on which the genre had formerly relied – is undergoing radical transformation at present. Many new books contain little language or situation comedy, preferring instead overall ironising, lightened quotes and parody. Although these and similar trends become increasingly typical of the social dialogue in general, for children recipients these are difficult to decipher and may even lead to wholly inadequate interpretation of the world around them. Original fairy tale also leaves behind its once very civil contours: preference is currently given to characters that are unreal, fantastic, mysterious. Where the ideals of the necessity of struggle between the good and the undeserving, the fallen, the bad becomes absent, its vacant space in Czech original fairy tale is taken up by mysticism. For the psychological development of today's Czech children this could mean bad news.



Dětské knihy roku 2004



záplavě původních i překladových děl určených dětským čtenářům se mezi domácími novinkami dají každoročně vyzdvihnout nejméně tři desítky těch, jež rozhodně stojí za pozornost a u nichž se dá předpokládat, že si tuto kvalitu uchovají v dlouhodobější konkurenci. Výběr těchto titulů z roku 2004 přináší spolu s portréty jejich tvůrců následující přehled. Uvedené knihy se setkaly s ohlasem nejen u čtenářů, ale už i u odborné kritiky.

Children's Books of the Year 2004

From the spate of both original and translated books for children readers, that are published on the domestic market every year, at least thirty new Czech titles stand out as worthy of attention, whose quality should stand the test of even the more long-term competition. The following overview brings a selection of these titles from 2004 along with brief portraits of their authors. Asides from proving popular with the readers, the featured books have also been recognised by the critics.

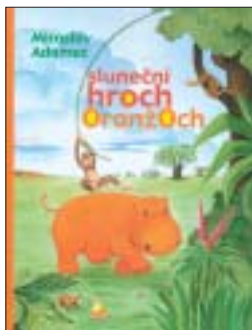
Miroslav Adamec: *Sluneční hroch Oranžoch* (Hip, the Sun Hippo)

ilustroval/illustrated by Karel Řepka, vydal/published by Albatros, Praha 2004, 88 stran/pp., ISBN 80-00-01431-9



Popleta z africké savany omylem spolkl sluníčko, a tak za ně musí nastoupit do práce. Na západ, milý hrošiku, na západ! S tím, jak roztomilý hrdina se svými společníky podniká cestu tam a zase zpátky, zahřeje ho na ní dobré skutky i zamrzí škodolibost druhých. Nápaditý humorista projevuje nejen snahu ozvláštnit žánr pikareskní literatury civilní etikou, ale také zájem prolomit její kadluby novými motivy a jazykovým vtipem.

✦ Miroslav Adamec (1957) vystudoval dramaturgii a scenáristiku na pražské FAMU, je předsedou Asociace režisérů a scenáristů (ARAS). Začínal v rozhlase, od roku 1987 ve svobodném povolání vytvořil desítky her a scénářů mj. i pro děti a mládež (*UF-Oni jsou tady*, 1989). Smysl pro neotřelé komično projevil v satirách pro dospělé



A muddler from the African savannah swallows the sun by mistake and now must take its place. Westward ho, dear little hippo, westward ho! On his journey there and back, accompanied by his friends, the cute hero is warmed by good deeds of some and hurt by the maliciousness of others. The author not only attempts to make the genre of picaresque literature more interesting by adding some civil ethics, but also tries to break its mould with new themes and linguistic wit, all combined with inventiveness and entertainment.

✦ Miroslav Adamec (1957) studied dramaturgy and screenwriting at the Prague Film Academy and is the chairman of the Association of Directors and Screenwriters (ARAS). Starting in the radio, he is a freelance author of dozens of plays and scripts, some for children and young people

Trežor s kódem S.E.X. (2001) a v apokryfní grotesce *Teprve v Nebi jde o život!* (2004).

✦ Karel Řepka (1972) vystudoval sklářskou školu ve Světlé nad Sázavou. Od roku 1999 se účastní kolektivních výstav. Vedle knižní úpravy a ilustrace (*Zvířátka a Petrovští*, *militarie*) se věnuje také počítačové grafice, obalovému designu a výrobě hraček.

(U.F.Oh, 1989), since 1987. His original comedy is best manifest in the adults' satires *The S.E.X. Safe Code* (2001) and in the apocryphal grotesque *Run Like Hell for Heaven!* (2004).

✦ Karel Řepka (1972) studied glass-making in Světlá nad Sázavou. Since 1999 he participates in collective exhibitions. Besides book design and illustrations (*Animals and the Highwaymen*, *militaria*) he is also involved in computer graphic art, packaging design, and toy production.

Rudolf Čechura: Maxipes Fík na cestách (The Journey of Fig the Maxidog)

ilustroval/illustrated by Jiří Šalamoun, vydal/published by Albatros, Praha 2004, 88 stran/pp., ISBN 80-00-01320-7



Štěňátko bernardýna, jež kdysi vyrostlo nad míru a bouda i rodná vesnice mu začaly být malé, se vydává podle pohádkové tradice do světa na zkušenou. V sedmi nových příbězích se Fík dostane na zaoceánskou loď a pak na rovníku, za polárním kruhem a u protinožců zjišťuje, že není nad domácí stravu. Maléry, které kolem sebe tato dobrotivá obří hvězda televizních večerníčků šíří, korunuje logická pointa, avšak po komické stránce jí sekundují Fíkovy důsledně antihrdinské postoje.

✦ Rudolf Čechura (1931), duchovní otec *Maxipsa Fíka* (1989), pokrývá širokou oblast dětské literatury sahající od dobrodružných povídek, přes poznávací tituly (*Abeceda důvtipu*, 1979) až po příručky o etiketě (*Pavián mezi lidmi*, 1986). Působí i v žánrech sci-fi a fantasy, píše apokryfní příběhy Sherlocka Holmese a humoristické romány pro dospělé. K jeho nejnovějším prózám pro mládež patří *Šifra z katakomb* (2000).

✦ Jiří Šalamoun (1935) vystudoval AVU v ateliérech Vladimíra Pukla a Vladimíra Silovského a patří ke stálícím české knižní ilustrace posledních dekad. Samostatně vystavuje od roku 1971, od roku 1990 vyučuje na VŠUP. Vedle kvazikomikso-



A St. Bernard dog puppy could not stop growing until it had outgrown both its kennel and its native village, eventually answering the call of the fairy-tale tradition and going on a journey of experience and discovery. In these seven new stories Fig gets on board an ocean liner to find out – be it on the equator, behind the polar circle, or with the antipodes – that there is nothing like home cooking. The trouble, which this giant good-natured star of numerous TV cartoons seems to spread everywhere he goes, all comes to a logical conclusion, the comic aspect being

provided for by Fig's consistently anti-hero attitudes.

✦ Rudolf Čechura (1931), literary father of *Fig the Maxidog* (1989), covers a wide section of children's literature, ranging from adventurous short stories, through educational titles (*The Alphabet of Wit*, 1979) all the way to etiquette manuals (*Baboon on the Loose*, 1986). He is also active in the sci-fi and fantasy genres, writes apocryphal Sherlock Holmes stories and humorous novels for adults. His latest works in prose for young readers includes *A Cipher from the Catacombs* (2000).

✦ Jiří Šalamoun (1935) studied at the Fine Arts Academy in the studios of Vladimír Pukl and Vladimír Silovský and counts

vých doprovodů Čechurova *Maxipsa Fíka* či Hofmanova *Pana Tau a tisíce zázraků* proslul ilustracemi k Tolkienovu *Hobitovi*, Saroyanovu *Tracyho tygrovi*, Brautiganovu *Melounovému cukru* či Cooperovu *Poslednímu Mohykánovi*. Jeho verše shrnuje sbírka *Počasi na vraždu* (2000).

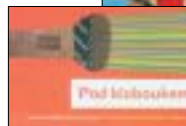
among the key figures of Czech book illustration of the past decades. He has had solo exhibitions since 1971, and since 1990 teaches at the University of Applied Arts. Besides the quasi-comics pictures for Čechura's *Fig the Maxidog* or Hofman's *Mr Tau and the Thousand Miracles*, he gained recognition for his illustrations in Tolkien's *Hobbit*, Saroyan's *Tracy's Tiger*, Brautigan's *In Watermelon Sugar* or Cooper's *The Last of the Mohicans*. His verse has been collected in the book *Weather Made for Murder* (2000).

Olga Černá: Kouzelná baterka (The Magic Hand Torch)

ilustrovala/illustrated by Michaela Kukovičová, vydal/published by Baobab, Praha 2004, 48 stran/pp., ISBN 80-903276-1-3



Franta by tuze rád nějaké zvířátko, jenomže rodiče jsou proti. Kouzelný děda z parku mu však vtiskne do dlaně baterku, která oživí, nač chlapec vstává. A tak jsou brzy na světě Petalík, Duchnouš, Botata, Vlasátko, Korkodýl & další podivní tvorové a Franta má najednou říu starostí, jak se o ně postarat, případně komu je co nejsnáze udat. Veselou knížku plnou oživlých koláží z předmětů denní potřeby doplnily autorky ještě zvláštní „přílohou“: knížečkou *Pod kloboukem*, která rozhybe Vlasátko na způsob dětských papírových „promítaček“.



Olga Černá (1964) vystudovala agronomii a působila také jako knihkupec. Kratší texty a analýzy publikuje v *Mateřídoušce*, *Sluníčku*, *Jonášovi* i v denním tisku. *Kouzelná baterka* je její knižní prvotinou.

Michaela Kukovičová (1968) vystudovala pražskou VŠUP v ateliéru Jiřího Barty. Zabývá se knižní a časopiseckou ilustrací, animací, krátkými filmy a videoklipy. Její ilustrace k jazykové učebnici *Step by Step* získaly 1. místo v soutěži Nejkrásnější české knihy 1997 a 1998.

Franta would really like to have a pet but his parents will not let him. However, a magical old man in the park gives him a hand torch, which animates everything the boy points it at. This soon gives rise to Pollythene, Sheetie, Shoon, Hairkin, Corkodile & other amazing creatures of which Franta must take care or figure out who to give them to. This merry book full of animated collages from everyday things comes complete with a special authors' "supplement": a little book called *Under the Hat*, which makes

Hairkin move in the manner of children's paper "projectors".

Olga Černá (1964) studied agronomy and has also been involved in bookselling. Her short texts and analyses are published in the children's magazines *Mateřídouška*, *Sluníčko*, *Jonáš* and in the daily press. *The Magic Hand Torch* is her book debut.

Michaela Kukovičová (1968) studied at the University of Applied Arts in the studio of Jiří Barta. Her range of activities includes book and magazine illustrations, animated and short films, and music videos. Her illustrations in the language textbook *Step by Step* were awarded the 1st place in the Most Beautiful Czech Book of 1997 and 1998 competition.

Jiří Černický: O Sasance (About Anemone)

fotografoval/photographed by autor/author; vydal/published by Meander, Praha 2004, 60 stran/pp., ISBN 80-86283-30-5



„Dokument z pohádky“ výrazného aktéra české postmoderní kultury má daleko k dobrému konci, jenž vše napraví. V poetické „reality-show“ o neiluzivním světě vyprávě se společnicí Sasankou pátrá po sladké vodě skryté kdesi v hlubinách oceánu. Za pomoci nadsázky, panovačné novořeči, křížových encyklopedických odkazů i multimediální obrazivosti se před námi odvíjí příběh o zahlcujícím lesku konzumu, v němž se jedinec počátku 21. století velice snadno utopí.

📌 + 📺 Jiří Černický (1966) patří k nejvýraznějším osobnostem českého postmoderního videoartu. Zabývá se poetikou věcí spotřeby a atributy konzumního štěstí. S ohlasem se setkala jeho výstava *Úplně nový odpad* (2001). Je laureátem Sorosovy ceny a Ceny Jindřicha Chalupceckého. Jako prozaik se uplatňuje poprvé.



A „documentary from a fairy tale“ by a distinctive representative of postmodernist Czech culture, this book pays little heed to the good ending whereby all wrongs are righted. In his poetic “reality-show” from a world without illusions, the narrator – accompanied by Anemone – searches for fresh water hidden somewhere in the ocean’s deep. The story, told with the use of hyperbole, domineering newspeak, encyclopedic cross references and multimedia imagery, is about the suffocating shine of consumerism, in which an individual from the early 21st century finds it easy to drown himself.

📌 + 📺 Jiří Černický (1966) counts among top representatives of postmodernist Czech videoart. His artistic style focuses on consumer items and the attributes of consumer happiness. His exhibition *Brand New Trash* (2001) has met with considerable acclaim. He is the winner of the Soros Award and the Jindřich Chalupcecký Award. The book is his debut as a prose-writer.

Václav Čtvrtek & Hana Doskočilová: Vodník Čepeček (Bonnet the Water Goblin)

ilustrovali/illustrated by Miloš Noll & Marcela Walterová, vydal/published by Albatros, Praha 2004, 44 stran/pp., ISBN 80-00-01372-X



Jedna z oblíbených autorových večerníčkových postav přechází z televizních obrazovek díky Haně Doskočilové i do prózy pro děti: do knižnice televizních pohádek *Ahoj děti – Dobrou noc*. Vyprávění o hospodaření vlídného vodníka Čepečka, o jeho sporech s lakomým mlynářem Škrábekem, zlatníkem Granátkem i nafoukaným hraběcím párem vychází s původními Nollovými ilustracemi.

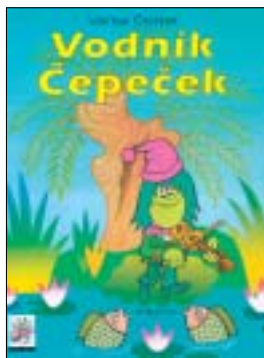
📌 Václav Čtvrtek (1911–1976) pracoval v Československém rozhlasu, od začátku 60. let 20. století byl spisovatelem z povoz-

A character from one of Čtvrtek’s popular TV cartoons is now appearing for the first time in children’s prose, in the TV fairy-tale edition *Hello, kids – Good Night*, courtesy of Hana Doskočilová. Tales describing the life of the amiable water-goblin Bonnet, his arguments with the greedy miller Scratchnose, Garnet the jeweller, and the haughty counts, feature Noll’s original illustrations.

📌 Václav Čtvrtek (1911–1976) worked in the Czechoslovak Radio and embarked on the career of professional writer in the early 1960s. He is the author of many outstanding children’s

lání. Pro děti vytvořil množství významných pohádkových knih, mimo jiné seriál o rodině loupežníka Rumcajse nebo příběhy lesních skřítků Křemílka a Vochomůrky z pařezové chaloupky. Jeho dílo je dodnes živé také díky televizním adaptacím. Hana Doskočilová (1936) – viz strana 25.

✦ Miloš Noll (1926–1998), malíř, grafik, filmový scenárista a scénograf, absolvoval pražskou VŠUP v ateliéru Josefa Kaplického. Proslavil se ilustracemi ke knihám Evy Vančurové o chytrém Filipovi, v nichž hravý děj rozvíjí tvůrčí myšlení předškolního dítěte. Výtvarně doprovodil mj. *Město hraček* (1968) Hermíny Frankové, *Pohádku z devátého klobouku* (1972) Dagmar Lhotové a v 80. letech i některé učebnice.



fairy tales, including the series featuring the bandit Rumcajs and his family and the stories of Pebbleflint and Flyagarlic, dwarfs from the tree-stump cottage. His works are still popular also due to TV adaptations. Hana Doskočilová (1936) – see page 25.

✦ Miloš Noll (1926–1998), painter, graphic artist, screenwriter and stage designer, he studied at the Prague University of Applied Arts in Josef Kaplický's studio. He gained recognition for his illustrations in Eva Vančurová's books about the clever boy Filip, which use playful plots to develop the creative thinking of pre-school children. His pictures have also appeared, among other, in *The Toy City* (1968) by

Hermína Franková, Dagmar Lhotová's *The Ninth-Hat Fairy Tale* (1972) and a number of textbooks published in the 1980s.

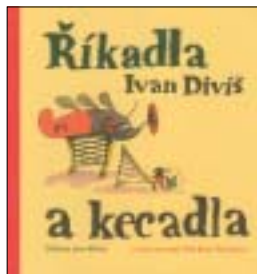
Ivan Diviš: Říkadla a kecadla (Rhymes and Tittle-Tattles)

ilustrovala/illustrated by Markéta Šimková, vydal/published by Baobab, Praha 2004, 48 stran/pp., ISBN 80-903276-5-6



„Pokusy pro děčka“ z pera jednoho z největších moderních českých básníků vytvářejí výrazový protipól k jeho poezii prosycené zoufalým hněvem exulanta a moralisty. Laskavá poetika pointovaných skladbiček z let 1960–1964, které byly nedávno objeveny v jeho archivu, potvrzuje básníkův dobový zájem o estetiku všednosti, ale také vytrvalost v popírání logiky uměleckého díla, ať už jí Diviš boural proudy sarkasmů, anebo se jí jako teď posmívá v tradici Morgensternově či Learově.

✦ Ivan Diviš (1924–1999) vystudoval filosofii a estetiku na FF UK a působil jako redaktor, od roku 1969 v mnichovské redakci Radia Svobodná Evropa. Jeho vysoce expresivní a hutná poezie přechází od debutantské oslavy všednosti a katolické kon-



“Having a go at children's writing” by one of the greatest modern Czech poets represents, in terms of expression, the opposite pole to his poetry, saturated with the desperate anger of an exile and a moralist. The warm-hearted style of Diviš' small compositions, dating to 1960–1964 and recently discovered in his archive, confirm the poet's interest in the aesthetics of the everyday at the time, as well as his persistence in challenging the logic of a work of art, which he attacks both by streams of sarcasm or, more recently, by

laughing at it in the tradition of Morgenstern or Lear.

✦ Ivan Diviš (1924–1999) studied philosophy and aesthetics at the Charles University Arts Faculty and later worked as editor, from 1969 in the Munich section of Radio Free Europe. His highly ex-

verze (*Sursum, Thanatea*) k apokalyptickým vizím (*Beránek na sněhu, Jedna loď*). Zkušenost umělce v exilu zachytil ve sbírkách *Odchod z Čech, Moje oči musely vidět* a v denících *Teorie spolehlivosti*.

✦ Markéta Šimková (1977) absolvovala pražskou VŠUP v ateliéru Jiřího Šalamouna a zabývá se grafikou, knižní ilustrací a tvorbou animovaných filmů. Účastnila se kolektivních výstav v Německu, Rakousku a Velké Británii, samostatně se prezentuje od roku 2001. Svými ilustracemi doprovodila například čítanky pro 2. a 3. třídu základních škol (2001) či sbírku Ericha Kästnera *Třináct měsíců* (2000).

pressive and dense poetry moves from the debutante celebration of the everyday and conversion to Catholicism (*Sursum, Thanatea*) to apocalyptic visions (*Lamb on the Snow, One Ship*). He reflected his experiences of an artist living in exile in the collections *Leaving Bohemia, My Eyes Had to See* and in the diaries *The Theory of Reliability*.

✦ Markéta Šimková (1977) graduated from the University of Applied Arts, Jiří Šalamoun's studio, and specialises in graphic art, book illustrations and the making of animated films. She participated in collective exhibitions in Germany, Austria and Great Britain, with solo presentations from 2001. Her illustrations have appeared, among other, in readers for 2nd and 3rd forms of primary schools (2001) and in Erich Kästner's *The Thirteen Months* (2000).

Hana Doskočilová: Krtek a televize (The Mole and the Television Set)

ilustroval/illustrated by Zdeněk Miler, vydal/published by Knižní klub, Praha 2004, 48 stran/pp., ISBN 80-242-1142-4



Další z dobrodružství legendárního Krčka, která malý všetečka zažívá už od 60. let, nabízí pod hravým a dynamickým dějem skryté hlubší poselství. Zvířátka z lesního společenství totiž přestanou vnímat realitu a zajímat se o své dřívější radosti i úkoly, protože jsou zcela pohlcena sledováním televize. Krtek se je rozhodne pasivity a závislosti na televizním přijímači zbavit.

✦ Hana Doskočilová (1936) pracovala nejprve v nakladatelství Albatros, od počátku 70. let je spisovatelkou z povolání. Mezi třemi desítkami jejích knih pro děti vynikly *Pohádky pro děti, mámy a táty* (1961), *Ukradený orloj* (1976), *Damoklův meč* (1991), *Když velcí byli kluci* (1999), *Šimsa* (1999) a v poslední době sbírka pohádek *Ó Mamě Romě a romském Páměčkově* (2001).

✦ Zdeněk Miler (1921) vystudoval na pražské UMPRUM a působil v ateliérech ve Zlíně a ve studiu Bratři v triku. Vedle



Yet another adventure of the legendary curious little Mole – who first appeared in the 1960s – with a deeper message hiding under its playful and dynamic story line. The animals in the forest no longer perceive reality, losing interest in their former joys and duties, because they are completely absorbed by watching television. The Mole decides to defeat their passivity and addiction to the TV set.

✦ Hana Doskočilová (1936) started working in Albatros publishers, becoming professional writer in the 1970s. Her thirty books for children most notably include *Fairy Tales for Children, Mums, and Dads* (1961), *The Stolen Astronomical Clock* (1976), *The Sword of Damocles* (1991), *When the Great Were But Boys* (1999), *Shimsa* (1999) and recently also the fairy-tale collection *About Mama Roma and the Romany Good Lord* (2001).

✦ Zdeněk Miler (1921) studied at the University of Applied Arts

animovaného filmu se věnuje ilustraci a grafice. Jeho postavičky patří k nejoblíbenějším pohádkovým hrdinům českých dětí. Ilustroval Vančurova *Kubulu a Kubu Kubikulu* (1959), knihy Eduarda Petišky *O dětech a o zvířátkách* (1955), *Jak se Martínek ztratil* (1956), *Pohádkový dědeček* (1958) a také slavnou knihu *Jak Krtek ke kalhotkám přišel* (1960). Doprovodil i starší knihu Hany Doskočilové na krtkovské téma (*Krtek v sedmém nebi*, 1982) či pohádku Inky Ciprové *Pavouček Provažníček* (2003).

and worked in the film studios in Zlín and in Bratři v triku. Besides animated films he also focuses on illustrations and graphic art. His characters count among Czech children's best-loved fairy-tale heroes. He illustrated Vančura's *Petie and Pete Peapeter* (1959), Petiška's books *On Children and Animals* (1955), *How Marty Got Lost* (1956), *The Fairy-Tale Grandpa* (1958) and the famous book *How the Mole Got His Trousers* (1960). His pictures also accompanied Hana Doskočilová's earlier book featuring the Mole (*Little Mole on Cloud Nine*, 1982) or Inka Ciprová's fairy tale *The Little Roper Spider* (2003).

Martina Drijverová: České dějiny očima Psa (Czech History Through the Eyes of a Dog)

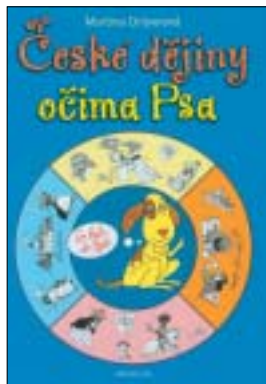
ilustroval/illustrated by Petr Urban, vydal/published by Albatros, Praha 2004, 122 stran/pp., ISBN 80-00-01387-8



Národní dějiny od starých pověstí českých až po závažné události, jež hýbou středem Evropy v současnosti, pozoruje zkušená autorka s perspektivou a humornou nadsázkou nejbližšího přítele člověka: psa. Přestože kniha sleduje tisíciletý úsek, čtyřnohý vypravěč a glosátor se nijak nemění – je stále kritický k projevům lidí, hodnotí význam činů s dějinným nadhledem i ohledem na své psí zájmy.

✎ Martina Drijverová (1951), spisovatelka, překladatelka a dramaturgyně, vystudovala pařížskou Sorbonnu a pražskou filmovou fakultu. V dětské literatuře debutovala prózou *Táta k příštím Vánocům* (1979). V linii příběhů ze školního prostředí pokračovala knihami *Kryštof a Karel* (1983), *Sísa Kyselá* (1988) a *Zajíc a sovy* (1990). Je rovněž úspěšnou adaptátorkou (např. *Pohádky z hor*, 2003).

✎ Petr Urban (1953) se po absolutoriu Vysoké školy knižního umění a grafiky v Lipsku svým charakteristickým realistickým rukopisem zařadil mezi výrazné české ilustrátory. Působí také jako výtvarný redaktor nakladatelství Albatros a věnuje se grafi-



From ancient legends to the sweeping changes taking place in today's central Europe, the experienced author approaches the nation's history from the entertainingly hyperbolic perspective of man's best friend: the dog. Even though the book covers a thousand-year-long stretch of time, the four-legged narrator and commentator is still the same – he remains critical of people's actions, which he sees from the historical perspective and from the point of view of his own, canine, interests.

✎ Martina Drijverová (1951), writer, translator and dramaturgist, she studied at the Sorbonne in Paris and the Prague Film Academy. Her debut in children's literature was the prose *A Daddy for Next Christmas* (1979). She continued in the line of stories from the school

environment with the books *Christopher and Charles* (1983), *Betty Bitter* (1988) and *The Rabbit and the Owls* (1990). She has successfully adapted several books (e.g. *Fairy Tales from the Mountains*, 2003).

✎ Petr Urban (1953) graduated from the Leipzig University of Book and Graphic Art and with his typical realistic style soon established himself among distinctive Czech illustrators. He

ce. Ilustroval více než půl stovky knih, mj. Jiráskovu *Filosofskou historii*, Wellsovu *Válku světů*, encyklopedickou řadu *Galerie géniů* či historické kompendium Jiřího Pernese *Evropské dějiny v datech*.

also works as picture editor in Albatros publishers and focuses on graphic art. He illustrated over fifty books, among other Jirásek's *The Philosophers' History*, Wells' *War of the Worlds*, *The Geniuses Gallery* encyclopedic series, and Jiří Pernes' historical compendium *European History in Dates*.

Arnošt Goldflam: Tatínek není k zahození (Daddies Are Not to Be Sneered At)

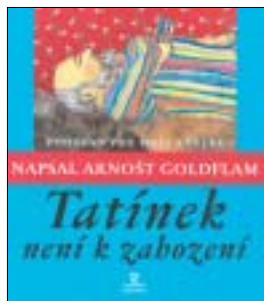
ilustrovala/illustrated by Petra Goldflamová-Štětínová, vydal/published by Andrej Štastný, Zvole u Prahy 2004, 88 stran/pp., ISBN 80-86739-15-5



Soubor patnácti vtipných moderních autorských pohádkových příběhů propojuje laskavě ironická oslava otce-všeuměla, který hravě vyřeší i ty nejzapeklitější problémy. Autorův laskavý pohled na chod rodiny souvisí především s jeho darem brát svět kolem sebe s odzbrojující nadsázkou, ale odráží se v něm rovněž jeho občanská a profesní zkušenost s výchovou.

✍ Arnošt Goldflam (1946), dramaturg, dramatik, scenárista, herec a tvůrce děl pro děti, vystudoval brněnskou JAMU, ale vedle divadla se věnuje i malířství a grafice. Léta byl spjat s prostějovským a později brněnským HaDivadlem, v jehož hrách často propojuje snovost s reálnými pohledy, tragédii s grotesknem. K jeho významným divadelním počínům patří drama *Písek* (1988), *Horror* (1987) či *Jeden den* (1983). V současnosti uvádí ranní víkendové pásmo České televize pro děti.

✍ Petra Goldflamová-Štětínová (1970) vystudovala scénografii na pražské DAMU v ateliéru Petra Matáska a Miroslava Meleny. Vedle jevištního výtvarnictví navrhuje pro divadla v Praze, Hradci Králové a Brně i kostýmy. Spolupracuje s režiséry Janem Bornou, bratry Formanovými, Arnoštem Goldflamem či Vladimírem Morávkem. Zabývá se rovněž grafickým designem.



What these fifteen amusing modern original fairy tales have in common is the warm and yet ironic homage to the versatile father, who can solve even the most complicated of problems. Author's kind-hearted rendering of family life is based on his ability to see the world around him with disarming hyperbole, at the same time reflecting his civil and professional experience with children's upbringing.

✍ Arnošt Goldflam (1946), dramaturgist, playwright, screenwriter, actor and author of works for children. He graduated from the Brno Academy of Performing Arts

but also focuses on painting and graphic art. For several years he co-operated with the Prostějov and later Brno-based HaDivadlo Theatre, in whose plays he mixes dreams with reality, tragedy with the grotesque. His important theatrical achievements include the dramas *Sand* (1988), *Horror* (1987) and *One Day* (1983). He is the host of a weekend children's programme on Czech Television.

✍ Petra Goldflamová-Štětínová (1970) studied stage design at the Prague Theatre Academy in Petr Matásek and Miroslav Melena's studio. Besides stage designs she is also the author of costumes for theatres in Prague, Hradec Králové and Brno. She co-operates with the directors Jan Borna, the Forman brothers, Arnošt Goldflam and Vladimír Morávek. She also focuses on graphic design.

kolektiv autorů/collective of authors: Nový rozum do kapsy (The New Pocket Knowledge)

editoři/editors Ondřej Müller a Irena Tatíčková, ilustroval/illustrated by kolektiv/collective, vydal/published by Albatros, Praha 2004, 400 + 400 stran/pp., ISBN 80-00-01458-0



Před více než čtvrtstoletím připravil Václav Netušil pro Albatros projekt *Rozum do kapsy* a jeho sumář základních informací z přírodních i humanitních věd zpracovaný do praktického formátu edice *Oko* zaznamenal nebyvalý ohlas. V dalších vydáních se kniha proměňovala, přibírala reflexe nových vědeckých objevů i aktuálního společenského vývoje v českých zemích, avšak na popularitě neztrácela. Nyní se tato výjimečně skladná encyklopedie poprvé dostává ke čtenářům ve dvou svazcích.



Over quarter of a century ago Václav Netušil first drafted the *Pocket Knowledge* project for Albatros publishers, and this summary of essential information from natural sciences and arts, adopting the practical format of the *Oko* edition, proved exceptionally popular. In its future editions the book underwent various transformations, reflecting on new scientific discoveries as well as the up-to-date social developments in the Czech lands, losing none of its popularity in the process. Now this exceptionally handy encyclopedia is available in two volumes for the first time.

Richard Kubeš & Luděk Janda: Kvik pluje na jih (Quack Sails South)

ilustroval/illustrated by Michal Cihlář, vydala/published by Raketa, Praha 2004, 112 stran/pp., ISBN 80-86803-00-7



V příhodách rozpustilé alky jménem Kvik, která na své výpravě za „sluníčkem, stromy a spoustou lidí a zvířátek“ zachrání čtyři lidské životy (chlapce Olafa dvakrát) a v červeném svetru se stane maskotem Švédska, ožívá nejen autorská pohádka s neohroženým zvířecím hrdinou, ale i populární titul generace našich prarodičů. Nové převyprávění látky obohacuje exotickou zápletku jak o aktuální prvky dobrodružné literatury, tak o podmanivé výtvarné zachycení severské zvířecí říše.

✦ Luděk Janda (1975) absolvoval bohemistiku a hispanistiku na univerzitě v Brně. Působí jako editor a překladatel (*Deníky Friedy Kahlo*), zabývá se rovněž kritickými reflexemi dětské literatury v časopise *Ladění*. Jeho editorský de-



In the story of the playful auk named Quack, whose journey to “the sun, the trees, and many people and animals” results in her saving four human lives (the boy Olaf is saved twice), and in her becoming – wearing a red sweater – the mascot of Sweden, there comes to life not only an original fairy tale with a fearless animal hero, but also a title popular with the generation of our grandparents. This new retelling of the story adds to the exotic plot both the modern elements of adventure literature and a gripping pictorial portrayal of the Scandinavian animal kingdom.

✦ Luděk Janda (1975) graduated in Bohemistics and Hispanic studies from the Brno University. He works as editor and translator (*Frieda Kahlo's Diaries*), contributing critical reflections on

but v oblasti prózy pro děti tvůrčím způsobem převypravuje původní pohádkovou látku (1946) brněnského novináře Richarda Kubeše (1920–1977).

✎ Michal Cihlár (1960) je nazýván „králem českého lino-rytu“. Absolvoval VŠUP v ateliéru Jana Solpera a na čas působil ve studiu animovaného filmu Bratři v triku. Věnuje se užité i volné grafice, knižní ilustraci, fotografii a koláži. Vystavoval v Německu, Itálii a ve Španělsku (též v rámci československého pavilonu na EXPO '92 v Seville). Krea ce tohoto laureáta Ceny Vladimíra Boudníka 2003 jsou nezaměnitelnou součástí výtvarné image pražské zoo.

children's literature to *The Tuning* magazine. His debut as editor in the field of children's prose is the creative retelling of an original fairy tale (1946) by the Brno journalist Richard Kubeš (1920–1977).

✎ Michal Cihlár (1960) is sometimes called “the king of the Czech lino-cut”. He studied at the University of Applied Arts in Jan Solpera's studio and for a short time worked in the animated film studio Bratři v triku. He specialises in applied and free graphic art, book illustrations, photography and the art of the collage. He had exhibitions in Germany, Italy and Spain (also as part of the Czechoslovak pavilion at the EXPO '92 in Seville). Winner of the 2003 Vladimír Boudník Award, his creations represent an integral part of the visual image of the Prague zoo.

Květa Kuršová: O klukovi z plakátu (The Poster Boy)

ilustrovali/illustrated by Josef Kábrt & Zuzana Vorlíčková, vydala/published by Mladá fronta, Praha 2004, 72 stran/pp., ISBN 80-204-1161-5



Lukáš nejde pro lumpárnu daleko. Když však podle něj jeho táta namaluje reklamní plakát „Za vysvědčení knihu“, získá dvojče, které za něj může chodit do školy. Ale aby to nakonec všechno neprasklo, zaměří se oba kamarádi na další plakáty z ohrady a na výpravách za hranice všedních dní natrefí na lvy ze zoo, dostihové koně, pejsky z výstavy a nakonec i na jiříčkovce neobyčejného. Dobrodružství z klasického televizního večerníčku ožívají poprvé v knižním vydání pro novou generaci dětí.

✎ Květa Kuršová (1935) absolvovala divadelní vědu a dramaturgii na pražské DAMU a věnovala se loutkovému divadlu a televizní dramaturgii. Vedle scénářů k úspěšným večerníčkům (*O klukovi z plakátu*, *Pardoubek a Žambourek* či adaptace Čapkovy *Dášeňky*) má na kontě řadu televizních pohádek (*Panenka z vltavské tůně*, *Poklad na Sovím Hrádku*), filmů a seriálů pro děti a mládež.



Lukas likes every kind of mischief and when his dad uses him as a model for the “A Book for Your School Report” poster, he unexpectedly gets a twin who can go to school on his behalf. However, in order to keep the secret the two friends must take a closer look at all the other posters on the fence and on their magical journeys they encounter lions from the zoo, racehorses, exhibition dogs, and Georgius Exceptionalis. The adventures from the classic TV series come to life for the first time in a book form, aiming at a new generation of children.

✎ Květa Kuršová (1935) graduated in theatre history and dramaturgy at the Prague Theatre Academy, becoming involved with puppet theatre and television dramaturgy. Besides the scripts for several successful animated TV series (*The Poster Boy*, *Partoak & Jampine* or an adaptation of Čapek's *Dášeňka*) she is the author of several TV fairy tales

✎ Josef Kábrt (1920–1989) absolvoval pražskou VŠUP v ateliérech Františka Kysely a Jaroslava Bendy. Působil jako filmový výtvarník nejprve v Baťových studiích ve Zlíně a později ve studiu Bratři v triku Jiřího Trnky. Podílel se na více než 30 animovaných filmech (*Slavík a růže*, *Příběhy Odysseovy*, *Divoká planeta*) včetně *Stvoření světa* (1958) Jeana Effela. V letech 1968–1979 postupně vytvořil 26 dílů cyklu večerníčků *O klukovi z plakátu*.

(*Water-Girl from the Vltava Pool*, *The Owl Castle Treasure*), films and TV series for children and young people.

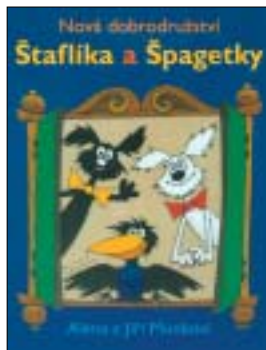
✎ Josef Kábrt (1920–1989) studied at the Prague University of Applied Arts in the studios of František Kysela and Jaroslav Benda. He worked as a film sets decorator in the Bata Studios in Zlín and later in Jiří Trnka's Bratři v triku Studio. He collaborated on over 30 animated films (*The Rose and the Nightingale*, *The Tales of Ulysses*, *The Wild Planet*) including *The Creation of the World* (1958) by Jean Effel. Between 1968–1979 he created 26 parts of *The Poster Boy* TV series.

Alena & Jiří Munkovi: Nová dobrodružství Štaflíka a Špagetky (The New Adventures of Lanky and Spaghetini)

ilustroval/illustrated by Zdeněk Smetana, vydala/published by Mladá fronta, Praha 2004, 72 stran/pp., ISBN 80-204-1127-5

Druhou knižní sérii příběhů přičinlivých pejsků, které v televizních večerníčcích bavily na sklonku 60. let už máme a táty dnešních dětí, rámuje jejich letní hospodaření v městečku Psinice. Když totiž zbytek rodiny odjede na prázdniny, sezvou tihle dva popletové k sobě celý zvěřinec, který z domečku udělá kůlničku na dříví. Bude potřeba hodně vynalézavosti, než se páníčkové vrátí, ale zase je šance, že se výsledek octne na seznamu místních památek.

✎ Alena Munková (1926) vystudovala žurnalistiku a působila v televizi jako dramaturgyně pořadů pro děti a mládež. Společně s manželem Jiřím Munkem (1932) vytvořili scénáře k mnoha původním (*Štaflík a Špagetka*, *Z klokaní kapsy*, *Dorotka a hodiny*) i adaptovaným (Poláčekův *Edudant* a *Francimor*, Nezvalův *Anička skřítek* a *Slaměný Hubert*, Plachtova *Pučálkovic Amina*) večerníčkům. Je též autorkou řady televizních pohádek (*Čarovaná rybí kostička*) a dokumentu o filantropu Györgyi Sorosovi *Nevyučtován zůstává život*.



The second book featuring the stories of the two industrious dogs – appearing on TV since the late 1960s and popular even with the mums and dads of today's children – all takes place during their summer sojourn in the town of Dogsbridge. When the rest of the family leaves for holidays, the two muddlers invite to their house an entire menagerie, eventually leaving it looking a ruin. Much creativity will be necessary before their owners return, with a fair chance, however, of the result turning into a new local landmark.

✎ Alena Munková (1926) studied journalism and worked in the television as a dramaturgist of programmes for children and young people. Together with her husband Jiří Munko (1932) they have authored the screenplays of many original (*Lanky and Spaghetini*, *From a Kangaroo's Pocket*, *Dorothy and the Clock*) and adapted (Poláček's *Edudant* and *Francimor*, Nezval's *Annie the Dwarf* and Hubert of Straw, Plachta's *The Friedpeas' Amina*) animated film series. She is also the author of numerous television fairy tales (*The*



✍ Zdeněk Smetana (1925) studoval soukromě v ateliéru Cyrila Boudy a věnoval se animovanému filmu v Trnkově studiu Bratři v triku. Jako ilustrátor se uplatňuje od 70. let. K jeho nesmrtelným pohádkovým postavičkám patří dvojice lesních skřítků z *Pohádek z pařezové chaloupky Křemílk a Vochomůrky* (1971) Václava Čtvrťky, skřítek Rákosníček z knížek Jaromíra Kincla či z překladové tvorby *Malá čarodějnice* Ottfrieda Preusslera nebo *Lupiči a Čárytužka* Jurije Druzhkova.

Magic Fishbone) and a documentary about the philanthropist György Soros *Life's An Outstanding Balance*.

✍ Zdeněk Smetana (1925) studied privately in the studio of Cyril Bouda and collaborated on the animated film production in Trnka's studio Bratři v triku. He started illustrating books in the 1970s. His immortal fairy-tale characters include the two forest dwarfs from the *Fairy Tales from Pebbleflint and Flyagarlic's Tree-Stump Cottage* (1971) by Václav Čtvrtek, the Reed dwarf from books by Jaromír Kincl as well as the translated works *The Little Witch* by Ottfried Preussler and *The Thieves and Pencils* by Yuri Druzhkov.

Iva Peřinová: Zápisky křídlem a kopyty (Hoof and Wing Notes)

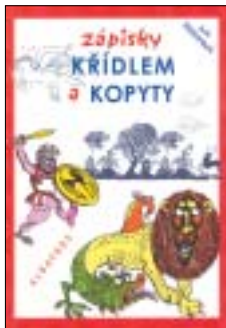
ilustroval/illustrated by Václav Kabát, vydal/published by Albatros, Praha 2004, 176 stran/pp., ISBN 80-00-01421-1



Vypravěčem příběhů z antických mýtů je bájný Pegas. Okřídlený kůň žije s bohy na Olympu a glosuje jak skutky Diova pantheonu, tak úradky lidí, kteří se občas vzpříčí danému osudu. Pegasův pohled na tyto události je často trochu krutý, ale vesměs se na ně dívá shovívavě a s nadsázkou, a tak kniha pobaví nejen znalce antiky, ale i ty, kteří teprve poznávají slávu evropského starověku.

✍ Iva Peřinová (1944) vystudovala loutkářství na DAMU a po absolutoriu nastoupila do Naivního divadla Liberec, jímž postupně prošla jako loutkoherečka, lektorka a dramaturgyně. Pro domovskou scénu píše dětské hry a adaptuje zahraniční i české předlohy, např. ve hře *Branka zamčená na knoflík* (1977) vychází z pohádky *Zahrada Jiřího Trnky*. Často konfrontuje reálný svět s fantaskními prvky za pomoci grotesky a parodie.

✍ Václav Kabát (1932), ilustrátor, grafik a knižní úpravce, vystudoval pražskou AVU a spolupracoval s řadou nakladatelství i časopisů. Výtvarně doprovodil např. knihy Jana Vladislava



Stories of the ancient myths, this time told by the mythical Pegasus himself. The winged horse lives with the gods on Mount Olympus and comments both the deeds of the Zeus' pantheon and the actions of people, who sometimes rebel against the fate imposed upon them. Pegasus' point of view may sometimes be a little cruel, at other times, however, he sees people with forbearance and hyperbole, making the book an enjoyable read both for those already familiar with European antiquity and those who are just getting acquainted.

✍ Iva Peřinová (1944) graduated in puppetry at the Theatre Academy and started working in the Naive Theatre Liberec, in which she worked as puppeteer, lecturer and dramaturgist. She writes children's plays and adapts foreign and Czech texts for her home stage, the play *The Buttoned Gate* (1977), for example, being based on Jiří Trnka's *The Garden*. She often confronts the real world with fantastic elements employing grotesque and parody.

✍ Václav Kabát (1932), illustrator, graphic artist and book designer, he studied the Prague Fine Arts Academy and co-ope-

O kočičím králi (1971), *Třináctery hodiny* (1973) Jamese Thurbera, *Dům ve Sluneční ulici* (1978) Zbyňka Malinského či prózu *Běda Dynamit a spol.* (1977) Vojtěcha Steklače.

rated with a number of publishing houses and magazines. His pictures have accompanied, among other, Jan Vladislav's book *About the Cat King* (1971), *The Thirteen Clocks* (1973) by James Thurber, Zbyněk Malinský's *The House on Sun Street* (1978), or the prose *Freddy Dynamite and Co.* (1977) by Vojtěch Steklač.

Anna Neborová: Oskar a Mimi (Oscar and Mimi)

ilustrovala/illustrated by autorka/author, vydalo/published by Brio, Praha 2004, 48 stran/pp., ISBN 80-86113-73-6



Holčička Mimi hledá někoho na hraní a pes Oskar právě přijel vlakem od předchozího pána, u kterého se mu nelíbilo. Setkání na rohu u nádraží, které je dá dohromady, se však vyhne mnoha kliše o pohádkových dvojicích, jež spojuje nezájem třetích. Ve městě plném mluvících věcí pod měňavou oblohou, jež zasmušilým chodcům zařídila blankytná Nebeská kočka, aby byli šťastnější, se rozehraje bilderbuch převkápující jak subtilní barevností, tak neortodoxně vedenou zápletkou.



👉 + 👉 Anna Neborová (1968) vystudovala na pražské AVU obor malba a věnuje se volné tvorbě a ilustraci. Za ilustrace ke knize Jany Pohankové *Červený panáček* (2002) získala ocenění Zlatá stuha a 2. místo v soutěži Nejkrásnější české knihy 2002.

Little girl named Mimi is looking for someone to play with and Oscar the dog has just arrived by train from his previous owner whom he did not like. Their first meeting at a train station corner skilfully avoids many clichés concerning fairy-tale friends, usually brought together by the lack of interest on the part of everybody else. In a town full of talking things, under an ever-changing sky produced for sad pedestrians by the azure Heavenly Cat to make them happier, a picture book starts unfolding that is surprising both for its subtle colours and its unorthodox plot.

👉 + 👉 Anna Neborová (1968) studied painting at the Prague Fine Arts Academy and specialises in free art and illustrations. For her illustrations in Jana Pohanková's *The Little Red Man* (2002) she received the Golden Ribbon Award and a 2nd place in the Most Beautiful Czech Books 2002 competition.

Iva Procházková: Kam zmizela Rebarbora? (Where Has Rhubarb Gone?)

ilustroval/illustrated by Štěpán Batoušek, vydala/published by Mladá fronta 2004, 132 stran/pp., ISBN 80-204-1146-1



Ani nejnovější přírůstek do autorčiny série outsiderů, kteří se umějí rvát s nepřízní osudu, není tak bezmocný, jak se na první pohled zdá. Dívka Rebarbora, jež se urodila převozníku Florentýnovi na keři stejného jména, se nejen umí udělat nevi-

The most recent in the author's series of outsiders who know how to fight against the adversities of fate is nowhere near as helpless as she might at first seem. The tiny girl called Rhubarb, grown by a ferryman called Florentin on a bush of the same name, can

ditelnou, ale především má přímo fenomenální paměť. Proto si ji tvorové z ostrova Paměti vyberou, aby zachránila svět, kde vládne samá zloba a na příjemné se hned zapomíná. A přitom náprava je snadná: lidské štěstí přece přichází ruku v ruce s uměním radovat se z obyčejných maličkostí.

✦ Iva Procházková (1953) ze spisovatelské rodiny Procházkových je dnes nejrespektovanější českou autorkou próz pro děti a mládež. Po letech strávených v německém exilu (*Čas tajných přání, Středa nám chutná, Pět minut před večeří, Soví zpěb*) se intenzivně prosazuje v rodném literárním kontextu (*Únos domů, Jožin jede do Afriky, Eliáš a babička z vajíčka*) a současně působí jako dramaturgyně v České televizi. Česká sekce IBBY ji opakovaně nominovala na medaili H. Ch. Andersena.

✦ Štěpán Batoušek (1978) absolvoval fakultu multimediálních komunikací ve Zlíně se zaměřením na animovanou tvorbu. Vedle autorských filmů *Uspávanka pro Aničku a Batathu* (2002) a *Divotvorný pídisvět* (2004) má na kontě ilustrace ke sbírce Rodana Geriša *Přeběhlo hejno blech z jezevce na lišku* (2004).



not only make herself invisible, but also has phenomenal memory. For that reason the inhabitants of the island of Memory choose her to save the world ruled by evil, where all things pleasant are presently forgotten. All despite the fact that remedy is at hand: everybody knows that human happiness comes hand in hand with the art of enjoying even the smallest things.

✦ Iva Procházková (1953) from the Procházkas family of writers is currently the most respected Czech author of prose for children and young people. After several years spent in German exile (*The Time of Secret Wishes, The Fine Taste of Wednesday, Five Minutes Before Dinner, Owl's Song*) she started making intensive contribution to her native literary context (*The Home Kidnapping, Joey Goes to Africa, Elias and the Egg Granny*), at the same time working as a dramaturgist in Czech Television. The Czech Section of the IBBY has repeatedly nominated her for the H. Ch. Andersen Medal.

✦ Štěpán Batoušek (1978) graduated from the Multimedia Communications Department in Zlín, with specialisation in animated film. Besides his original films *A Lullaby for Annie and Batatha* (2002) and *The Magical Tinyworld* (2004) he has illustrated Rodan Geriš' book *A Flock of Fleas Has Exchanged a Badger for a Fox* (2004).

Iva Procházková: Kryštofe, neblbni a slez dolů! (Chris, Don't Be Foolish and Come Down!)

ilustrovala/illustrated by Zdeňka Krejčová, vydal/published by Albatros, Praha 2004, 56 stran/pp., ISBN 80-00-01326-6



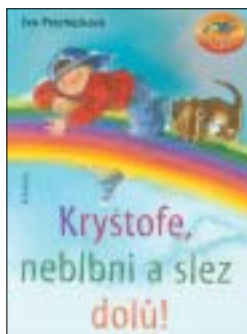
V příběhu jednoho podvečera vyličí autorka vnitřní konflikt, jímž prochází školák Kryštof. Rozkmotří se se svým nejlepším kamarádem Alešem, který v dětském zápalu vyřkne to, z čeho má Kryštof obavy: že jeho tatínek se k němu a mamince už nevrátí. O čem se nemělo mluvit, je venku, a tak chlapec trauma vyřeší manifestačním útekem na vysokou skálu nad vesnicí. Je zima, smráká se a dospělí ho přicházejí přesvědčit,

In the story of a single evening the author describes school-boy Christopher's inner conflict. He gets into an argument with his best friend Alan, who inadvertently says aloud what Christopher is most afraid of: that his father will never return to him and his mother. The unmentionable is out and the boy solves his trauma by demonstratively running away to a high rock above the village. It is cold, it gets dark, and the adults come

aby slezl. Úspěch má však teprve Aleš – jejich přátelství se po nastalém sváru obnovuje.

✎ Iva Procházková (1953) – viz výše

✎ Zdeňka Krejčová (1944), malířka a ilustrátorka krásné i odborné (botanické) literatury, vystudovala pražskou VŠUP v ateliéru Karla Kratochvíla. Výtvarně doprovodila množství próz pro děti, mimo jiné *Pohádky o řemeslech* (1973) Ljuby Štíplové, nové vydání *Zvířátek a loupežníků* (1974) Adolfa Weniga či *Tajemství proutěného košíku* (1978) Markéty Zinnerové.



to make him come down. None succeeds but his friend Alan – and the friendship is renewed.

✎ Iva Procházková (1953) – see above

✎ Zdeňka Krejčová (1944), painter and illustrator of both fiction and professional (botanical) literature, she graduated from the University of Applied Arts, Karel Kratochvíl's studio. Her illustrations accompany many children's books, including the *Fairy Tale about Crafts* (1973) by Ljuba Štíplová, the new edition of Adolf Wenig's *The Animals and Highwaymen* (1974) or *The Mystery of the Wicker Basket* (1978) by Markéta Zinnerová.

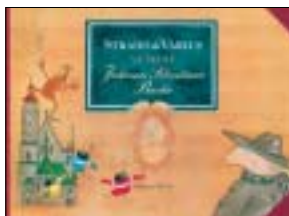
Martina Skala: *Strado & Varius ve škole Johanna Sebastiana Bacha* (*Strado & Varius at the School of Johann Sebastian Bach*)

ilustroval/illustrated by autorka/author, vydal/published by Brio, Praha 2004, 56 stran/pp., ISBN 80-86113-67-1



Nerozlučné přátelství houslíček jménem Strado a pařížského houslisty Varia se napotřetí projeví v Lipsku, kam odjíždějí na hudební soutěž. Předtím však navštíví proslulou školu u sv. Tomáše, kde nevyučuje nikdo jiný než geniální mistr barokní fugy. Bach je jako kantor přísný a klidně nechá notičkám za trest opsat partituru *Dobře temperovaného klavíru*, ale také pomůže vysvobodit Varia ze spárů pavouka Ernestiho, který otravuje život i jemu a jeho početné rodině.

✎ + ✎ Martina Skala (1958) vystudovala v Praze historii a scénografii. V roce 1984 přesídlila do Paříže, kde se podílela na výpravě snímků Romana Polaňského či Miloše Formana. Od půli 90. let žije a tvoří v USA, kde se věnuje ilustraci a volné tvorbě. Za svou prvotinu *Strado & Varius* (2002) získala výroční oborové ceny Zlatá stuha, Suk i Magnesia Litera a 3. místo v soutěži



The indissoluble friendship between a violin named Strado and a Parisian violinist called Varius manifests itself for the third time in Leipzig, where the two travel to a music competition. First, however, they visit the renowned St. Thomas school, where the teacher is no other than the ingenious master of the Baroque fugue. Bach is a strict teacher and does not hesitate to impose the punishment of transcribing the score of *The Well-Tempered Clavier* on Strado, at the same time delivering Varius from the clutches of Ernesti the spider, who is a great nuisance to himself and his entire large family.

✎ + ✎ Martina Skala (1958) graduated in history and stage design in Prague. In 1984 she moved to Paris, where she co-operated on set designs for films by Roman Polański and Miloš Forman. She lives and works in the USA since the mid-1990s, specialising in illustrations and free art. Her debut *Strado*

Nejkrásnější české knihy 2002. Kniha *Strado & Varius aneb Setkání s Mozartem* byla zařazena do výběrové publikace Bílé vrány 2003.

& Varius (2002) was awarded the annual professional prizes the Golden Ribbon, Suk and Magnesia Litera and a 3rd place in the competition for the Most Beautiful Czech Books of 2002. The book *Strado & Varius Meet Mozart* was included in the selection White Ravens 2003.

Lea & Martin Smrčkovi: Pes pro mě (The Dog for Me)

ilustrovali/illustrated by Libuše & Jaromír Knotkovi, vydal/published by Albatros, Praha 2004, 530 stran/pp., ISBN 80-00-01302-9



Informačně bohatá a zároveň vlnidná kniha nabízí vyčerpávající přehled existujících a uznaných psích plemen, a to slovem i obrazem. Textový výklad zahrnuje vedle části věnované historii konkrétního plemene také oddíl, v němž se každá varieta hodnotí podle vhodnosti pro chov. Na závěr dětem připomíná, kdo může, a kdo by naopak neměl takové plemeno chovat.



Lea Smrčková (1961) pracovala jako redaktorka časopisu *Pes, přítel člověka*, nyní působí v revuích *Náš miláček* a *Svět psů*. Její manžel Martin Smrček (1956) je vystudovaný zoolog, který se dlouhodobě věnuje popularizaci přírody a její ochrany prostřednictvím textů a fotografií (*ABC, Náš miláček*). Společně vytvořili mj. publikace *Začínáme se zvířaty*, *Papoušci celého světa*, *Hrajeme si se zvířaty* atd.

Libuše Knotková (1949) vystudovala Pedagogickou fakultu UK a věnuje se volné malbě a grafice. Její manžel Jaromír Knotek (1949) vystudoval pražskou Akademii a je činný jako malíř, ilustrátor a grafik. Společně ilustrují knihy s přírodovědnou tematikou pro nakladatelství Artia a Albatros. Výtvarně doprovodili publikaci *Pestrá příroda* a velkou část encyklopedické řady *Svět zvířat*. Věnují se rovněž navrhování českých poštovních známek.

Rich in information and friendly to readers, this book offers a comprehensive overview of all officially recognised dog breeds in both words and pictures. Besides a section on the history of each breed it also includes an evaluation as regards the dog's suitability for home-keeping. Its summary reminds the children who can – and who should not – keep any particular dog breed.

Lea Smrčková (1961) worked as editor in the magazine *Dog, Man's Best Friend*, and currently works in the magazines *Our Pet* and *The World of Dogs*. Her husband Martin Smrček (1956) graduated in zoology and has for many years been involved in the popularisation of nature through texts and photographs (*ABC, Our Pet*). They have collaborated on the publications *Starting with Animals*, *The Parrots of the World*, *Playing with Animals*, etc.

Libuše Knotková (1949) studied at the Charles University Faculty of Pedagogy and is active in the spheres of free painting and graphic art. Her husband Jaromír Knotek (1949) graduated from the Prague academy and is an active painter, illustrator and graphic artist. Together they illustrate books on nature for Artia and Albatros publishing houses. Their illustrations have accompanied the books *Colourful Nature* and a major part of the encyclopedic series *The Animal World*. They also design Czech postage stamps.

Veronika Souralová: Jeden den v mraveništi (A Day at an Anthill)

fotografovala/photographed by autorka/author, vydala/published by Mladá fronta, Praha 2004, 60 stran/pp., ISBN 80-204-1164-X



Pohádková výprava dvou sourozenců do nitra mikrosvěta zprostředkovává dětem řád mravenčí kolonie, v němž má každý nejen své přesně vymezené místo, ale také projevuje radost, obavy i odhodlání bojovat s nepřítelem. Děti se svým průvodcem Tykem procházejí fascinující říší a obrazová fakta i poetický příběh dodávají jejich exkurzi na názornosti, která je působivější než sebelepší učebnice přírodopisu.

📷 + 📖 Veronika Souralová (1968) systematicky pořízuje fotokolekce ze života hmyzu. Snímky a koláže s tématy přírodního mikrosvěta ji vynesly cenu Czech Press Photo 2003 a řadu dalších profesních premií. Její výstava *Kouzlo mravenčí říše* se s úspěchem představila v Brazílii.



Two siblings' magical journey inside a micro-world gets children acquainted with the life of a colony of ants, in which not only does everyone have his own place, but also shows joys, fears, and readiness to fend off enemies. The children explore the fascinating empire together with their guide named Tyk, and pictorial facts combine with a poetic story to make their trip as vivid and lend it as much impact as no biology textbook could ever have.

📷 + 📖 Veronika Souralová (1968) systematically produces photographic collections mapping the life of insects. Her pictures and collages from nature's microscopic world have won her the Czech Press Photo 2003 Award and a number of other professional prizes. Her exhibition entitled *The Magical Empire of the Ants* was successfully presented in Brazil.

Ludvík Středa: Kosí bratři na výletech (The Blackbirds Go Travelling)

ilustrovala/illustrated by Marie Tichá, vydal/published by SiD & NERO, Praha 2004, 32 stran/pp., ISBN 80-85886-95-2



Nová sada příhod kosích sourozenců Josefa a Václava, z nichž jeden je za osmnáct a druhý bez dvou za dvacet, zastihuje oblíbené hrdiny televizních večerníků na cestě za hranice revíru městské ptačí budky. Jejich talent dostávat se do malérů je i v netypických prostředích vyvážen laskavým srdcem a dobrými skutky, jež jsou spolu s vlídným humorem knihy hlavní oporou její poetiky.

📖 Ludvík Středa (1928) patří ke stálícím české autorské pohádky poválečné éry. Spolupracoval s dětskými časopisy a rozhlasem. Jako autor nebo editor řady knih



A new series of adventures featuring the two restless blackbird brothers Josef and Václav catches the popular TV heroes on their way outside their urban nest-box limits. Even in a new and unusual environment their talent for trouble is balanced out by their kindness and good deeds, which – combined with gentle humour – are the key elements of the book's overall style.

📖 Ludvík Středa (1928) is one of the main representatives of original Czech fairy tale of the post-war era. He has co-operated with various children's magazines and the radio. As author and editor of numerous children's books he has

pro malé čtenáře uplatnil svůj básnický talent (*Bernardýn na provázku*, *Usmívánky*) i při převyprávění klasických ruských bylin či pohádek H. Ch. Andersena a bratří Grimmů. Vedle jeho cyklu *Kosí bratři* (od 1980) se prosadily i jeho knihy *Pohádky s Hvězdičkou* (1982), *Tatínkovy pohádky* (1997) a *Matěj a jeho svět* (1998).

✦ Marie Tichá (1935) vedle cyklu *Kosí bratři* doprovodila svými barevně plnými a tvarově expresivními obrazy rovněž knihu Evy Svobodové *O myšce Karamele* či pohádku Arnošta Víta *Balík a Brundibára*.

employed both his talent for poetry (*St. Bernard Dog on a String*, *Smiles*) and for retelling classical Russian tales as well as fairy tales by Andersen and the Grimm brothers. Besides his cycle *The Blackbirds* (since 1980), his books *Fairy Tales with a Star* (1982), *Daddy's Fairy Tales* (1997) and *Mathew and his World* (1998) have also proved popular.

✦ Besides the *Blackbirds* cycle, Marie Tichá's (1935) illustrations – characterised by lush colours and expressive shapes – have also appeared in Eva Svobodová's book *The Little Mouse Called Candy* or Arnošt Vít's fairy tale *Backpeck and Bumblebye*.

Pavel Šrut: Verunka a kokosový dědek (Veronica and the Coconut Man)

ilustrovala/illustrated by Galina Miklínová, vydalo/published by Brio, Praha 2004, 224 stran/pp., ISBN 80-86113-64-7



Každý má dva dědečky, ale šestiletá slečna Verunka Hubertová ani jednoho. Dědeček z kokosového ořechu, který jí přišel ve vánočním balíčku až z Haiti, však chybějícího příbuzného zastoupí tak, že bude neustále třeba řešit všelijaké trampoty. S obtížným zadáním typu 365, kdy je pro každé usínání zapotřebí dodat novou porci příběhu a vydržet celý rok, se zkušený pohádkář a básník vyrovnal s citem pro situační komiku a jazykovou hravost, při níž s hrdinkou a jejím legračním průvodcem poznáváme svět kolem sebe i za pomoci plavání ostosedm a mluvení morčečesky.

✦ Pavel Šrut (1940), laureát Ceny Jaroslava Seiferta 2000, patří k předním českým básníkům s mnohostrunným záběrem, zahrnujícím rovněž oblast písňových textů, fejetonistiky a neobyčejně hravé překlady. Dar jazyka a nevšední pochopení pro nespoutanou dětskou fantazii uplatnil mimo jiné ve folklorních výběrech *Kočí král* (1992), *Prcek Tom*, *Dlouhán Tom a jiné velice americké pohádky* (1993), *Obr jménem Drobeček* (1997) a *Velká kniha českých pohádek* (2002).



Most of us have two grandfathers, but the six-years-old Veronica Hubert has none. However, the grandfather from the coconut, which she gets for Christmas all the way from Haiti, replaces the missing relatives – in such a way that trouble is always at hand. The task to come up with 365 short stories, a new one to be read every night when children go to sleep, the book lasting the whole year, has been met by the experienced fairy-tale writer and poet with a feeling for situation comedy and playful approach to language, thanks to which the book's young hero and her funny guide

teach us to swim heaven for leather and to speak guineapinglish.

✦ Pavel Šrut (1940), winner of the 2000 Jaroslav Seifert Prize, counts among leading Czech poets with a wide array of talents, including the writing of lyrics, feuilletons, and exceedingly playful translations. He puts his unusual mastery of language and exceptional understanding of unbound children's fantasy to use e.g. in the folk anthologies *The Cat King* (1992), *Tiny Tom*, *Long Tom and Other Very American Fairy Tales* (1993), *Tiny-Tot the Giant* (1997) and *The Great Book of Czech Fairy Tales* (2002).

Galina Miklínová (1970) obdržela za animované filmy *Bajky ze zahrady* a *Biograf* Velkou cenu na festivalu v Minsku. Vedle doprovodu ke knize Navy Semelové *Učila jsem se létat* a k říkankám Milady Motlové *Hádej, co to je?* se její dynamické kresby prosadily v české mutaci Harryho Pottera. S Pavlem Šrutem spolupracovala na pohádce *Pavouček Pája* (2001) a sbírce nonsensové poezie *Veliký tůdle* (2003, Zlatá stuha 2004).

Galina Miklínová (1970) has won the Main Prize at the festival in Minsk for her animated films *Fables from the Garden* and *Cinema*. Besides having illustrated Nava Semel's *I Learned to Fly* and Milada Motlová's rhymes *Guess What This Is?* her dynamic drawings have appeared in the Czech language version of Harry Potter. She has previously co-operated with Pavel Šrut on the fairy tale *Paulie the Little Spider* (2001) and a collection of nonsensical poetry *The Big Yuckitty* (2003, Golden Ribbon 2004).

Ljuba Štíplová: Pojd' si hrát s koťaty (Come and Play with the Kittens)

ilustrovali/illustrated by Josef Váňa & Marcela Walterová, vydal/published by Albatros, Praha 2004, 88 stran/pp., ISBN 80-00-01185-9



Na mimořádně úspěšné projekty obrázkových a komiksových knih navázala autorka další hravou publikací o trojici zvidavých koťátek jménem Macourek, Canfourek a Pacička. Jednoduché veršované děti doprovázejí na objevitelských cestách těchto všetečných šelmiček a zároveň je vybízejí k úkolům. Souběžně s knihou vychází jako samostatný titul také CD-ROM *Hrajeme si s koťaty*, kde se příběh stává opravdovou výpravou za poznáním.

Ljuba Štíplová (1930) je zakladatelkou nejúspěšnějšího českého komiksového časopisu *Čtyřlístek* (od 1968), ke kterému se vrací i v knihách (*Čtyřlístek v pohádce*, 1996). Trvalý zájem projevuje o projekty, v nichž se snoubí literární a výchovné hodnoty, např. *Hrajeme si s abecedou* (1999). Kočky provázejí děti na jejich výpravách za poznáním i v textech *Byla jednou koťata* (1999) a *Mezi námi koťaty* (2000).

Josef Váňa (1931–1987) se vedle knižní ilustrace věnoval i kreslenému filmu v barrandovských studiích. Jeho knižní projekty vznikaly zejména ve spolupráci s Ljubou Štíplovou. Stále oblíbené jsou publikace *Kočíci malování*, *Byla jednou koťata* a *Mezi námi koťaty*.



The author has expanded on her exceptionally successful projects of picture and comics books by producing yet another playful publication about three curious kittens called Fluffy, Tuffy and Paw. Simple rhymes guide children along the kitten's adventurous journey, motivating them at the same time to solve various tasks. A CD-ROM entitled *Playing with Kittens* is published as a separate title together with the book, in which the story becomes a veritable journey of discovery.

Ljuba Štíplová (1930) is the founder of the most successful Czech comics magazine *The Four Friends* (since 1968), to which she returns in some of her books (*The Four Friends in a Fairy Tale*, 1996). She manifests permanent interest in projects, which connect literature with educational values, such as *Playing with the Alphabet* (1999). Cats as children's guides on their journeys of discovery also appear in the texts *Once Upon a Time a Cat* (1999) and *Between Us Kittens* (2000).

Besides illustrations, Josef Váňa (1931–1987) had also been involved in animated film in the Barrandov studios. Most his book projects were collaborations with Ljuba Štíplová. His most popular titles include *Painting with Cats*, *Once Upon a Time a Cat* and *Between Us Kittens*.

Alena Vondrušková: České zvyky a obyčeje (The Traditional Czech Customs)

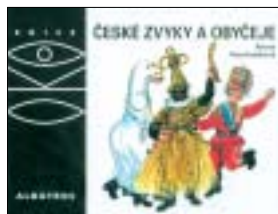
ilustrovala/illustrated by Kamila Skopová, vydal/published by Albatros, Praha 2004, 370 stran/pp., ISBN 80-00-01356-8



Naučná publikace z poznávací edice *Okó* přináší přehled lidového zvykosloví, jež se dochovalo do současnosti, ale také popis obyčejů dávno zaniklých. Díky souvislostem s občanským kalendářem a díky odkazům na mezinárodní kontext se nabízí jejich zajímavé porovnání se světem. Zvláštní kapitoly se věnují Novému roku, Třem králům, Hromnicím, masopustu, Velikonocům, letnicím a Vánocům, nechybí ani oddíl nazvaný *Dušíčky versus Halloween*.

Alena Vondrušková (1955) vystudovala etnografii a historii na Univerzitě Karlově. Věnuje se teorii a historii řemesel a lidové umělecké výroby. Vytvořila řadu odborných i populárně naučných knih o tradičních řemeslech a lidových zvycích (*Krajčářství, Drátenictví* apod.) a podílí se na edici *Šikovné ruce*. Navrhuje rovněž repliky historického skla pro vlastní sklárnu.

Kamila Skopová (1944) vystudovala propagační grafiku a aktivně se věnuje grafické tvorbě a etnografii. Je autorkou a ilustrátorkou populárně naučné publikace *Lidová tvorba* (1995) a její ilustrace současně doplňují řadu odborných pojednání etnografického charakteru.



This educational publication from the *Okó* series brings an overview of social anthropology preserved to our days, as well as descriptions of customs that have long since disappeared. Set against the civil calendar and through references to international context these offer an interesting comparison with the world. Special chapters are dedicated to the New Year, the Epiphany, Candlemas, Shrovetide, Easter and Christmas, comple-

te with a section entitled *All Souls versus Halloween*.

Alena Vondrušková (1955) graduated in ethnography and history from the Charles University. She focuses on the theory and history of crafts and folk art production. She is the author of a number of professional and popular-science books on traditional crafts and folk customs (*Lace-making, The Tinker's Trade*, etc.) and collaborates on the *Handiness* edition. She designs replicas of historic glass for her own glass-making workshop.

Kamila Skopová (1944) studied graphic design in advertising and is actively involved in graphic art and ethnography. She is the author and illustrator of the popular-science publication *Folk Crafts* (1995) and her illustrations are featured in a number of research studies on ethnography.

Magdalena Wagnerová: Pohádky z moře (Fairy Tales from the Sea)

ilustroval/illustrated by Lubomír Anlauf, vydalo/published by Brio, Praha 2004, 80 stran/pp., ISBN 80-86113-65-5



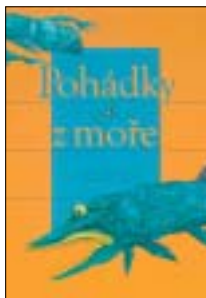
Folklorní tradici, civilistní detail a moderní jazykovou aktualizaci propojuje renomovaná pohádkářka do osmi příkladů soužití lidu ostrovních či pobřežních národů se silami moře. Moře, které má barvu naděje, ale dovede být mnohdy velice drsné. Vedle romantiky se tedy v jednotlivých příbězích prosa-

Folklore tradition, an eye for civil detail and modern language all combine in the renowned storyteller's eight examples of the co-existence of island and coastal nations with the might of the sea. A sea which, despite its colour of hope, can at times be very rough indeed. Besides romantic elements the stories also feature apparitions and

dí i nesmlouvavost, s níž vůči pozemským červům vystupují přízraky a démoni z hlubin, které není radno si rozhněvat.

✦ Magdalena Wagnerová (1960), absolventka scenáristiky a dramaturgie na pražské filmové fakultě, významně rozvíjí tradici moderní české autorské pohádky. Žánr začala osobitě přetvářet už debutem *Pohádky pod polštář* (1993) a svou vynalézavost gradovala v pásmech *Vodníčkova dobrodružství* (1995), *Proč?* (2001), *Proto!* (2002) a *Modrá pohádka* (2002). Je rovněž autorkou „pohádkových travestií“ *Pavouk na šalvěji* (2003) a *Strom s granátovými jablky* (2004).

✦ Lubomír Anlauf (1960) absolvoval pražskou VŠUP a věnuje se především dětské časopisecké a knižní ilustraci, volné tvorbě, grafice, animaci a multimediálním aplikacím. Je laureátem Zlaté stuhý 1993 a 1996. Za ilustrace ke knize *Krokodýl deštový mrak* získal 2. místo v soutěži Nejkrásnější české knihy 2003.



demons of the deep, whose uncompromising perception of people as mere land-worms makes it inadvisable to fall out of favour with them.

✦ Magdalena Wagnerová (1960), a screenwriting and dramaturgy graduate of the Prague Film Academy, she has contributed significantly to the development of the original modern Czech fairy tale tradition. Her original approach to the genre was already apparent in her debut *The Tales from Under the Pillow* (1993), with even more inventiveness being displayed in the books *The Water Sprite's Adventures* (1995), *Why?* (2001), *That's Why!* (2002), and *The*

Blue Tale (2002). She is also the author of the “fairy-tale travesties” *Spider on Sage* (2003) and *The Pomegranate Tree* (2004).

✦ Lubomír Anlauf (1960) graduated from the Prague University of Industrial Design and mostly focuses on illustrations for children in magazines and books, free art, graphic art, animation and multimedia applications. He is the winner of the Golden Ribbon 1993 and 1996. He won a 2nd place in the Most Beautiful Czech Books of 2003 competition for his illustrations in the book *The Rain Cloud Crocodile*.

Magdalena Wagnerová: Pohádky z vodních hlubin (Fairy Tales from the Deep)

ilustroval/illustrated by Lubomír Anlauf, vydalo/published by Brio, Praha 2004, 80 stran/pp., ISBN 80-86113-66-3



Osm převyprávění pohádek, v nichž vystupují trollové, mořské panny, žraloci s lidskýma očima a další podivuhodné bytosti z podmořského světa, staví na staletém etickém řádu a rybářské zkušenosti přímořských národů. Zkušená autorka se opřela nejen o proměnlivý rytmus příběhů ode všech oceánů, ale i na elegantní melancholii z toho, že hlubinní tvorové mívají často srdeč čistší než hamižní lidé, rušící jejich posvátné ticho.

✦ Magdalena Wagnerová (1960) – viz výše

✦ Lubomír Anlauf (1960) – viz výše



The eight retellings of stories featuring trolls, mermaids, sharks with human eyes and other creatures from the sea, are based on the centuries-old ethical code and fishing stories of the sea nations. The experienced author has focused both on the changing rhythm of stories from around the world's oceans and on the elegant melancholy of the fact that the beings from the deep often have hearts filled with greater sincerity than the greedy humans who come to disturb their peace.

✦ Magdalena Wagnerová (1960) – see above

✦ Lubomír Anlauf (1960) – see above

Eduard Petiška (14. května 1924 – 6. června 1987)

S široké vrstvy české populace od současných třicátníků až po svěží penzisty byly v době, kdy se formoval jejich etický a estetický názor na svět, ovlivněny specifickými okolnostmi, z nichž nejedna působí z dnešního úhlu pohledu už poněkud panoptikálně. Platí to také o literatuře. Mnoho bezcenného a pokleslého z doby, jež upřednostňovala kolektivistický a obhrouble lidový aspekt, je zapomenuto, avšak hodnoty, které vznikaly navzdory nepřízní společenského vývoje, přetrvávají. K autorům, kteří odolali korektivu času i proměnám oficiální perspektivy, patří také Eduard Petiška.

S neobyčejnou vervou a celoživotním přesvědčením, že šířením dobra, optimismu a nosných ideálů lze dětem ukazovat cestu k plnohodnotné budoucnosti, pro ně Petiška vytvářel texty příběhové prózy a současně promýšlel a navrhoval jejich televizní a filmovou podobu. Velký pozitivista a hledač konsensu se v české literatuře pro děti a mládež dobral poloh formálně prostých, zato velice účinných. Čím průzračnější a trvalejší jsou však jeho díla pro mladé, tím dobově podmíněněji působí jeho psychologické sondy, jimiž se snažil obohatit beletrii pro dospělé. Ke cti autora však nutno připomenout, že za své prioritní obecnost považoval děti.

Eduard Petiška prožil dětství v městečku Čelákovice poblíž rodné Prahy. Po druhé světové válce studoval komparatistiku a germanistiku na pražské filosofické fakultě u profesora Václava Černého a ještě před absolutoriem se začal živit jako spisovatel z povolání. Od 50. let spolupracoval s rozhlasem, později také

Eduard Petiška (14th May 1924 – 6th June 1987)

At the time when their ethical and aesthetic opinion of the world was forming, wide layers of the Czech population – ranging from today's thirty-year-olds to fresh seniors – were under the influence of specific conditions, of which many – seen from today's perspective – adopt a rather bizarre quality. This also applies to literature. Much of the worthless and poor from the period preferring the collectivist and popular aspect has long since been forgotten, while values created despite the unfavourable social developments remain. One of the authors who have stood the test of time and shifting official perspectives is Eduard Petiška.

It was with unique verve and lifelong believe that by spreading kindness, optimism and firmly established ideals it is possible to show children the path to a full-value future that Petiška had authored works of children's story prose, planning and devising their television and film adaptations at the same time. A great positivist and consensus seeker, he eventually adopted – within the context of Czech literature for children and young people – a style that was formally simple, but at the same time very effective. However, the more limpid and permanent his works for the





Nové vydání Petiškových Příběhů, na které svítilo slunce (2003) doprovázejí ilustrace Jindry Čapka.

New edition of Eduard Petiška's Stories on Which the Sun Had Shone (2003) feature illustrations by Jindra Čapek.

Repro archiv/archive

s živě se rozvíjející televizi. Překládal z němčiny, zejména klasická díla Goetha, Heina a Lessinga. Už tehdy se vyhraňuje jako autor dvou protichůdných poloh: na jedné straně stojí nezpochybnitelný tvůrce pohádkových textů, povídek a příběhů s dětským hrdinou, na straně druhé konvenční a málem sentimentální prozaik pro dospělé. Jako oblok smíření se nad těmito póly klene Petiškova poezie, dnes sice téměř zapomenutá, ale přece jen vybízějící k novému čtení a docenění.

Do literatury vstoupil autor dvojicí lyricky laděných básnických knih *Oči vzlétajícího času* (1946) a *Pražské orchestry* (1947), později se v souladu s dobovými poetickými proudy přimkl k takzvané

„poezii všedního dne“, např. ve sbírce *Okamžiky* (1957). V následující dekádě se věnoval především próze – v níž roku 1960 debutoval románem *Než uzrají muži* –, ale také ji odvážně propojoval s poezií. Výsledkem této snahy jsou lyrickoepické celky, zajímavě reflektující jak uvolněnější léta šedesátá jako v pásmu *Spatelní noci* (1962), tak údobí pozdější pasivity v dílech *Pohyb květín a jiné radosti a potíže* (1981) či *Váně hvězd* (1989).

Petiškova tvorba pro děti pokrývá tři hlavní oblasti. První představují autorské prozaické příběhové texty. Tematicky jeho od-

youth, the more do his psychological probes, his attempts to contribute to adult literature, seem firmly anchored in the time of their creation. It should, however, be noted that the author considered children audiences to be his priority.

Eduard Petiška spent his childhood in the town of Čelákovice near his native Prague. After WWII he studied comparatist and German studies at the Prague Arts Faculty under professor Václav Černý, and before finishing his studies he started earning his living as a professional writer. In the fifties he began co-operating with the radio and later also with the dynamically developing television. He translated from German, especially the classics, e.g. Goethe, Heine and Lessing. Even at this early stage he stands out as author of two antagonistic approaches: an unquestionable author of fairy tales, short stories and stories with children heroes on one hand, and a conventional, almost sentimental prose-writer for adults on the other. As by an arch of reconciliation these two poles are vaulted over by Petiška's poetry, today almost forgotten but still inviting for new reading and appreciation.

Petiška debuted in literature by two collections of lyrical poetry, *The Eyes of Time Taking Off* (1946) and *The Orchestras of Prague* (1947), having later adopted, in accord with the times' poetic streams, what was known as “poetry of the everyday”, e.g. in his book *Moments* (1957). In the following decade he devoted himself almost exclusively to prose – debuting in the field in 1960 with the novel *Before Men Mature* – at times boldly combining it with poetry. The results were lyric-epic wholes, interestingly reflecting both the politically more relaxed sixties, as in the narrative *Wedding Nights* (1962), but also the later period of passivity in the works *The Movements of Flowers and Other Joys and Troubles* (1981) or *The Scent of Stars* (1989).

Petiška's work for children covers three main spheres. The first is represented by original prosaic story texts. Thematically his heritage ranges from the enchanting and linguistically high-

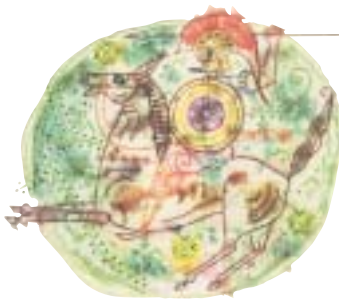
kaz zasahuje od půvabných a jazykově vybroušených lepoprel *O jablonce* (1954) či knížky *Alenka jde spát* (1947) až k hravě civilní publikaci *Kam se schoval můž* (1957). V nadčasové harmonii se v nich snoubí neokázalý výraz s citem pro takovou polohu jazyka, jež by byla srozumitelná a poutavá pro začínajícího čtenáře, ba i nečtenáře.

Určující kvalitu Petiškovy tvorby však vytvářejí pohádky. V nich vědomě navazoval na pohádkářskou tradici přelomu 19. a 20. století a mnohé postupy čerpal jak z klasické podoby žánru, tak z meziválečné autorské pohádky. Nejšťastnějšími a nejvyváženějšími soubory jsou knihy *Pohádkový dědeček* (1958) a *Martínkova čítanka* (1971), jímž sekundují publikace *Už si čtu pohádku* (1974) a *Půjdem si pro pohádku* (1975). V tomto ohledu je Petiška rovněž spoluvtvořcem jednoho z nejznámějších evropských pohádkových příběhů druhé půle 20. století: vyprávění o všetečném Krtkovi. Nazval je *Jak Krték ke kalhotkám přišel* (1960) a ve spolupráci se Zdeňkem Milerem, jenž vtiskl tomuto zvířecímu hrdinovi podobu, s ním vstoupil nejen do hájemství literatury, ale i do světa animovaného filmu. Přestože se Petiška coby libretista na dalším „životě“ sympatického čipery nepodílel, rysy potměšilého, až dětinského tvorečka, jenž se neustále bezelstně a upřímně diví, jsou přítomné i v dalších Krtkových příbězích. Naproti tomu nejkonvenčnější část Petiškovy beletrie pro děti představují jeho romány *Děvčata a řeka* (1959) či *Stříbrné dobrodružství* (1973), v nichž nepřekročil hranice vnějškově popisného a optikou dospělých formovaného glosátorství, které shovívavě vylíčí tápání mládeže. Úspěšnější byl spíš jako editor, zejména při práci na souboru *Zlatý věnec* (1961), na níž se podílela básnická esa své doby: František Hrubín, Jiří Kolář a Emanuel Frynta.

Petiškovou doménou, v níž snese i mezinárodní srovnání, je umění adaptace. V celku jeho literárního díla jde o část nejvýznamnější a nejkreativnější, byť tu může tvůrce paradoxně vyjádřit sebe sama jen se značnými omezeními. Dalekosáhlý je tak-

ly refined folding books *About the Young Apple Tree* (1954) or the book *Alice Goes to Bed* (1947), all the way to the playfully civil text of *Where Has the Knife Gone* (1957). In a timeless harmony these books combine a freshness and originality of expression with a feeling for language that appeals to readers-beginners and non-readers alike.

Petiška's greatest contribution, however, lies in his fairy tales, wherein he had consciously followed in the fairy-tale tradition of the turn of the 19th and 20th century, often employing methods typical both for the genre's classical form and for the original fairy tale from the period between the wars. His greatest and best-balanced collections are the books *The Fairy-Tale Grandfather* (1958) and *Marty's Reader* (1971), seconded by the publications *I'm Reading a Fairy Tale* (1974) and *On the Road to Fairy Tale* (1975). In this way Petiška had also co-authored one of the best-known European fairy-tale stories of the second half of the 20th century: the tale about the inquisitive little Mole. He called it *How the Mole Got His Trousers* (1960) and, in co-operation with Zdeněk Miler, who provided the animal hero with a visual form, they had not only entered the domain of literature, but also the world of animated film. Despite the fact that Petiška had not participated as a librettist in any of the other stories featuring the smart little fellow, the features of a cunning, almost childish creature who never ceases to be guilelessly and honestly awed, have remained. On the other hand, the most conventional part of Petiška's fiction for children is represented by his novels *The Girls and the River* (1959) or *The Silver Adventure* (1973), in which he remains an externally descriptive commentator, whose lenient approach to the portrayal of the youths' fumbling about is distinctly adult. He has achieved more successes as editor, especially in his work on the collection *The Golden Garland* (1961), participated upon by the period's best poets: František Hrubín, Jiří Kolář and Emanuel Frynta.



Petiškovy Staré řecké báje a pověsti si čtenáři nemyslitelně spojili s ilustracemi Zdenka Sklenáře. Petiška's *The Ancient Myths and Legends of Greece* immediately associate their readers Zdeněk Sklenář's illustrations.

Repro archiv/archive

podrobný přehled mytologických látek starověkého Řecka. Petiška tu některé látky doslova kanonizoval, takže se dnes stávají podkladem pro nová převyprávění. Časovou a tematickou sevěřenost knihy věnované řeckému pantheonu však už nebylo možné dodržet v *Příbězích, na které sítílo slunce* (1967, vyšly též po částech). Mytopoetiku českých zemí zachytil ve sbírce *Golem a jiné židovské pověsti a pohádky ze staré Prahy* (1968), ovšem ještě více uplatnil její kolorit v *Čtení o hradech, zámcích a městech* (1984).

Petiška byl nejpersvědčivější v dílech, v nichž zdánlivě potlačil své tvůrčí ambice – tedy v adaptacích a převyprávěních. Pravidlo, že méně bývá někdy více, míval vždycky na paměti a opírá se o ně i v teoretické práci *Velká cesta k malým dětem* (1984), která vyšla krátce před jeho smrtí v západočeských Mariánských Lázních. Autorovo přemýšlení o síle didaxe i o jejích slepých uličkách má dodnes co říci jak jeho pokračovatelům, tak poctivým „pěšákům“ v profesích, jež bezprostředně ovlivňují estetické vnímání nejmladší generace.

též iniciační význam Petiškova působení na tomto poli, poněvadž jeho adaptace představovaly celým pokolením čtenářů mytologii středomořských, orientálních či středověkých kultur, kterou oficiální historiografické práce buď přehlížely, nebo znehodnocovaly účelovými interpretacemi. Dominantní postavení v této skupině prací zaujímá nejstarší soubor: *Staré řecké báje a pověsti* (1958, rozšířené 1964), přinášející

Petiška's very own field, in which he stands international comparison, was the art of the adaptation. Within the whole of his literary work it represents its most significant and most creative part, despite the fact that, paradoxically, the artist's opportunity to express himself is considerably limited by the form. Petiška's role of an initiator in this field must also be recognised, as his adaptations have introduced entire generations of readers to the mythologies of the Mediterranean, oriental and medieval cultures, which official historiography had either ignored or devalued by purpose-designed interpretations. A dominant position in this group of works belongs to the oldest volume, *The Ancient Myths and Legends of Greece* (1958, enlarged 1964), bringing a detailed overview of the mythological themes of ancient Greece. Some of these have even become canonic in Petiška's rendition and today serve as a foundation for new retelling. The compactness of time and theme in the book dedicated to the Greek pantheon could no longer have been maintained in *The Stories on Which Sun Had Shone* (1967, also published in parts). The mythopoetics of the Czech lands were addressed by the author in the collection *The Golem and Other Jewish Legends and Fairy Tales from the Old Prague* (1968), having emphasised the local colour even more in the *Reading about Fortresses, Castles and Towns* (1984).

Petiška was at his most persuasive in the works in which he had seemingly restrained his own creative ambitions – i.e. in adaptations and retellings. He had always upheld the rule according to which less can sometimes be more, to the extent of making it a part of his theoretical work *The Big Journey to Small Children* (1984), published shortly before his demise in the west-Bohemian town of Mariánské Lázně. Author's thoughts on the importance of didacticism, including its blind alleys, still have much to say both to his followers and to the faithful “foot-soldiers” in the professions which exert direct influence over the aesthetic feeling of the youngest generation.



Kontakty

Nakladatelství a vydavatelství zmiňovaná v textu/Publishing Houses Appearing in the Text

Albatros

Na Pankráci 30
CZ-140 00 Praha 4
T: +420 234 633 261
F: +420 234 633 262
E: albatros@bonton.cz
W: www.albatros.cz



Baobab

Korunní 64
CZ-120 00 Praha 2
T: +420 224 253 685
E: baobab@volny.cz



Brio

Římská 19
CZ-120 00 Praha 2
T/F: +420 224 228 533
E: brio@briopublishing.cz
W: www.briopublishing.cz



Knižní klub

c/o Euromedia Group
Nádražní 32
CZ-150 00 Praha 5
T: +420 296 536 111
F: +420 296 536 966
E: knizni.klub@euromedia.cz
W: www.knizniklub.cz



Meander

Zubatého 1
CZ-150 00 Praha 5
T: +420 257 324 232
F: +420 267 911 005
E: meander@volny.cz
W: www.meander.cz



Mladá fronta

Mezi Vodami 1952/9
CZ-143 00 Praha 4
T: +420 225 276 111
F: +420 225 276 202
E: info@mf.cz
W: www.mf.cz



Raketa

c/o Labyrint
Box 52
Jablonecká 715
CZ-190 00 Praha 9
T/F: +420 224 922 422
E: labyrint@wo.cz
W: www.klub-raketa.com
W: http://labyrint.net

SiD & NERo

Na Lhotech 17
CZ-148 00 Praha 4
T/F: +420 271 911 209
E: sidnero@quick.cz

Šťastný Andrej

Na Paloučku 304
CZ-252 45 Zvole u Prahy
T: +420 222 724 077
T: +420 257 761 450
E: andrejstastny@seznam.cz

Contacts

RAKETA

SiD & NERo


nakladatelství
andrej šťastný



Oborové, muzejní a knihovnické instituce/Professional, Museum and Library Institutions

Ústav literatury pro mládež

(Youth Literature Institute)
c/o Pedagogická fakulta
Masarykovy univerzity v Brně
(Masaryk University Brno –
Faculty of Pedagogy)
Poříčí 7
CZ-603 00 Brno
T: +420 543 129 270
F: +420 543 129 109
E: ladeni@jumbo.ped.muni.cz
W: www.ped.muni.cz

Česká sekce IBBY

(Czech Section of IBBY)
c/o Obec spisovatelů
Železná 18
CZ-111 21 Praha 1
T: +420 224 234 060
F: +420 224 216 106
E: obecspis@volny.cz

Sukova knihovna pro mládež

(Suk Library for Young People)
c/o Státní pedagogická knihovna
Komenského
(c/o Comenius State Pedagogical
Library)
Mikulandská 5
CZ-116 74 Praha 1
T: +420 224 930 096
F: +420 224 930 550
E: pujcovna@spkk.uiv.cz
W: www.spkk.cz

Památník národního písemnictví

(National Literary Memorial –
museum of Czech literature)
Strahovské nádvoří 1
T: +420 220 516 695
F: +420 220 517 277
W: www.pamatniknarodniho-
pismnictvi.cz

Národní knihovna

České republiky
(National Library
of the Czech Republic)
Klementinum 190
CZ-110 01 Praha 1
T: +420 221 663 331
E: info@nkp.cz
W: www.nkp.cz

Moravská zemská knihovna

(Moravian Provincial Library)
Kounicova 65a
CZ-601 87 Brno
T: +420 541 646 111
E: mzk@mzk.cz
W: www.mzk.cz

Vědecká knihovna Olomouc

(Scientific Library Olomouc)
P. O. Box 197
Bezručova 2
CZ-771 77 Olomouc
T: +420 585 223 441
F: +420 585 220 615
E: library@vkol.cz
W: www.vkol.cz

Garanti a partneři publikace/Guarantors and Partners

Ministerstvo kultury České republiky

(Ministry of Culture
of the Czech Republic)
P. O. Box 214
Milady Horákové 139
CZ-160 41 Praha 6
T: +420 257 085 111
F: +420 224 318 155
E: minkult@mkcr.cz
W: www.mkcr.cz

Svět knihy, Ltd.

Fügenerovo náměstí 3
CZ-120 00 Praha 2
T: +420 224 498 234
F: +420 224 498 754
E: info@svetknihy.cz
W: www.svetknihy.cz

Dětské čtenářství – věc veřejná/ <i>Children's Reading – A Matter of Public Interest</i>	4
Pohádka jako svědectví o moudrosti i svérázu/ <i>Fairy Tale as a Testimony to Wisdom and Specific Identity</i>	12
Dětské knihy roku 2004/ <i>Children's Books of the Year 2004</i>	20
Velký přítel malých dětí (Eduard Petiška)/ <i>Little Children's Big Friend (Eduard Petiška)</i>	41
Kontakty/ <i>Contacts</i>	45

O autorech

About the Authors

Petr Matoušek (1968)

– novinář, editor a někdejší šéfredaktor týdeníku *Nové knihy*. Jeho promyšlené recenze a úvahy o dětské literatuře a o angloamerickém románu se pravidelně objevují v největších českých denících *Mladá fronta Dnes*, *Právo* a *Hospodářské noviny* a na vlnách Českého rozhlasu. Uspořádal mj. antologii soudobé britské prózy *Hedvábný manšestr*.
– journalist, editor and former editor-in-chief of the *New Books* weekly. His insightful reviews and reflections on children's literature and Anglo-American novel appear regularly in leading Czech dailies *Mladá fronta Dnes*, *Právo* and *Hospodářské noviny* and Czech Radio broadcasts. He has, among other, compiled the anthology of contemporary British prose entitled *Corduroy of Silk*.

Martin Reissner (1969)

– literární historik a publicista, šéfredaktor časopisu *Ladění*. Přednáší na Masarykově univerzitě v Brně a texty o kulturní teorii, výtvarném umění, literatuře a soudobém divadle zveřejňuje v řadě odborných periodik, v denním tisku a v Českém rozhlasu. Je autorem kompendií *Německá židovská literatura v českých zemích* a *Osvětská literatura*.
– literary historian and publicist, editor-in-chief of *The Tuning* magazine. He lectures at the Brno Masaryk University and his texts on cultural theory, fine art, literature and contemporary theatre are published in numerous professional periodicals, daily press and the Czech Radio. He is the author of the *German Jewish Literature in the Czech Lands* and *Literature of the Enlightenment* compendia.

Jindra Čapek (1953)

– malíř, ilustrátor a grafik. Od roku 1979 výtvarně doprovázel přes 50 titulů nakladatelství Albatros, Arena, Bertelsmann, bohem press, Brío, dtv, Ravensburger Buchverlag či K. Thienemann. Je dvojnásobným laureátem Zlaté plakety Biennale ilustrací Bratislava (1985, 1989) a Ceny českých ilustrátorů (1999, 2000), obdržel Premio grafico Bologna (1983) a další mezinárodní ocenění. Uspořádal více než 20 samostatných výstav po celé Evropě. Žije v Česku a v Německu.
– painter, illustrator and graphic artist. Since 1979 his illustrations have appeared in more than 50 titles from publishers such as Albatros, Arena, Bertelsmann, bohem press, Brío, dtv, Ravensburger Buchverlag or K. Thienemann. He is a double winner of the Golden Plaque from the Bratislava Biennial of Illustration (1985, 1989) and the Czech Illustrators Award (1999, 2000), and has received the Premio grafico Bologna (1983) as well as other international prizes. He has had over 20 solo exhibitions around Europe. He lives in the Czech Republic and Germany.

Publikace Ministerstva kultury České republiky/
Publication of the Ministry of Culture of the Czech Republic

Texty & redakce/Authors & Editors

Petr Matoušek & Martin Reissner

Ilustrace/Illustrations

Jindra Čapek

Anglický překlad/English translation

Lukáš Houdek

Sazba a typó/Layout

BM Typo

Vytiskla/Printed by

Tiskárna Voštěp, s.r.o., Brno

Náklad/Number of printed copies

2,000

První vydání/First edition

Praha 2005

Neprodejně/Not for sale

ISBN 80-86310-51-5

